Opłata po cztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראָשען

הײַנט 8 זײַטען

נײַער פאָלקסבלאַט

№ 158 | Łódź, Czwartek, 9 lipca 1931 r. | נײַנטער יאָהרגאַנג | לאָדז, דאָנערשטאָג כד תמוז תרצ״א | № 158

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 224-71

אַנייער הובער-פּלאַן

ער פערלאַנגט אַלגעמיינע ענטוואָפנונג

לאָנדאָן, 8 (ספּ. טעל.) ווי עס ווייסט זיך איצט אויס, איז דער מאָראַטאָריום-פּלאַן געווען בלויז דער ע״שטער אַקט פון הובער׳ס גרויסען פּאָליטישען פּלאַן.

דער פּרעזידענט פון די פעראייניגטע שטאַטען האָט ערקלערט, אַז דער פאַריזער אָפּמאַך איז נאָר אַ הקדמה צו פערריכטען די אינטערנאַציאָנאַלע ווירטשאַפט. דער צווייטער פּונקט דאַרף זיין — די בעגרעניצונג פון בעוואָפענונג.

דער פּרעזידענט הובער האַלט, אַז די איינגעליכע סיבה פון שווערען ווירטשאַפטליכען קריזיס, וואָס לאַסטעט אויף דער גאַנצער וועלט, איז די צו שטאַרקע בעוואָפענונג. דאָס ברענגט צו ריזיגע הוצאות און צו דעם איז די אַרבייט פון מיליאָנען מענשען זאָל זיין אין ניוועץ. חוץ מזה ריסען די בעוואָפענונגען אונטער דעם ציטרוי צו די אינטערנאַציאָנאַלע ווירטשאַפטליכע פערהעלטנישען, איבער וועלכע עס הענגט די דראָהונג פון אַ נייער מלחמה.

ביי אַזעלכע בעדינגונגען — האַלט דער אַמעריקאַנישער פּרעזידענט—וויל נישט די אינטערנאַציאָנאַל-מאַכט איינגיין אויפן פרייען פערקעהר פון די קאַפּיטאַלען, חושד זייענדיק אַ סך מלוכות אין צוגרייטען נייע וואַפען-קאָנפליקטען.

אָפּצוואונדען די געפאַהר — דאָס איז אַ נויטווענדיגקייט פאַר דער גאַנצער וועלט, מחמת נאָר אין אַ פרידליכער אַטמאָספער וועט זיך דאָס אינטערנאַציאָנאַלע ווירטשאַפט-לעבען קאָנען ענטוויקלען פון פולשטענדיג נאָרמאַל.

דעריבער, טרעט איצט אַמעריקאַ צו צו אַ בשותּפותדיגער אַקציע מיט אַ רייה אַנדערע מלוכות, בכדי גוט צוצוגרייטען די אינטערנאַציאָנאַלע ענטוואַפנונגס-קאָנפערענץ.

די פּאָליטיקער פון די פעראייניגטע שטאַטען האָפען, אַז אויב ס׳האָט אָפּגעגאָלטען מיט דעם היבער-פּלאַן מכוח דעם מאָראַטאָריום פאַר דייטשלאַנד, וועט עס אויך געראָטען מיט דעם ענין ענטוואָפענונגען.

א היזק — צוויי מיליאַרד דאָלאַר

א כראַך אויף דער ניו-יאָרקער בערזע

ניו-יאָרק, 8 (ספּ. טעל) אויף דער ניו-יאָרקער בערזע האָט די ידיעה וועגען חתמ״ע-נען אין פאַריז דעם מאָראַטאָריום פאַר דייטשלאַנד אַרויסגערופען אַ זעהר שטאַרקע ירידה פון אַ סך קורסען, וועלכע האָבען פערלוירען פון 1 ביז 6 פונקטען.

מחמת דעם האָבען בערזע-שפּעקולאַנטען פערלוירען אין אַלגעמיין קיוב 2 מיליאַרד דאָלאַר.

אין די באַנק-ספערען נעהמט מען זיך אָבער נישט שטאַרק איבער מיט דער גוואַלדיגער ירידה, וועלכע איז, לויט זייער מיינונג, אַ פּועל-יוצא פון דעם צו האַסטיגען אויסטויש פון פערשידענע אַקציעס און ווערט פּאַפּירען. דאָס בעדייט אָבער נישט, אַז די בערזע-ספּערען קוקען פּעסימיסטיש אויפ׳ן הובער-פּלאַן.

אַ רעדע פון פּרעמיער פּריסטאָר וועט נישט פערפענטליכט

וואַרשאָ, 8 (טעלעפאָניש). אויף דעם נעכטיגען צוזאַמענפאָהר פון די וואָיעוואָדעס האָט דער פּרעמיער פּריסטאָר געהאַלטען אַ רעדע.

ס׳איז בעשלאָסען געוואָרען די רעדע נישט צו פערעפענטליכען.

—:0:—

די כאַדעקישע אָפּאָזיציע בנוגע דער רעגירונג

וואַרשאָ, 8 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) די כאַדעקעס גייען איבער אינגאַנצען אין דער אָפּאָזיציע צו דער סאַנאַציע.

עס איז פאָרגעקומען אַ צוזאַמענפאָהר אין קאַטאָוויץ, אויף וועלכען עס איז בעשלאָסען געוואָרען איבערצוגיין אין אַ שאַרפער אָפּאָזיציע געגען דער רעגירונג.

רעגירונג בוים הילצערנע הייזער איז וואַרשאָ, לאָדז און דאָמבראָווא

וואַרשאָ, 8 (טעלעפאָניש) די רעגירונג האָט בעשטימט 5 מיט אַ האַלבען מיליאָן זלאָטעס צו בויען הילצערנע הייזער אין וואַרשאָ, לאָדז און דאָמבראָווא.

קופּאָן № 6

2-טע סעריע

פון גרויסען

פּרעמיען-קאָנקורס

— פון —

„נייעס פאָלקסבלאַט"

כדי זיך צו בעטייליגען אין פּרעמיען-קאָנקורס איז געגוג צוצושטעלען בלויז 30 קופּאָנען.

4000 פּערזאָן

אַ סרבן פון אַ פערפלייצונג אין כינאַ

לאָנדאָן, 8 (ספּ. טעל.) „טיימס" איז מודיע פון האָנג-קאָנג, אַז צוליב דער גרויסער פערפלייצונג אין דער פּראָווינץ קוואַנטונג זענען אומגעקומען אַנ׳ערך 4000 מאַן.

די אויפרעגונג ביי די באַהן-אַרבייטער

וואַרשאָ, 8 (טעלעפאָניש) ביי די באַהן-אַרבייטער איז נאָך אַלץ גרויס די אויפרעגונג צוליב די רעדוקציעס.

ביי די באַהן-אַרבייטער, וואָס זענען מיטגלידער פון מיליטער-צוגרייטונג נעמט מען צו דאָס געוועהר.

נאָך לאַנגע שווערע ליידען איז נעכטען געשטאָרבען אין עלטער פון 67 יאָהר מיין ליבער מאַן, אונזער טייערער און אויפערגעסליכער פאָטער, שויגערפאָטער, גרויספאָטער, שוואָגער, ברודער און אָנקעל

נ. ע.

אַבראַהם אַלי׳ טייוך

בן ר׳ יצחק מרדכי ז״ל

די לוי׳ קומט פאַר היינט, דאָנערשטאָג, ד. 9. יולי 1931, 1 אַ זייגער בייטאָג פון טרויער-הויז, דרעווניאָווסקאַ 9, וועגען וואָס עס טיילען מיט אין גרויס צער

3781 די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

נאָך קורצע און שווערע ליידען איז נעכטען געשטאָרבען אין בליהענדער עלטער פון 25 יאָהר אונזער הייסגעליבטע און אונטערגעסליכע טאָכטער, שוועסטער, שוועגערין און טאַנטע

נ. ע. לאה וויערניק

די לוי׳ קומט פאַר היינט, דאָנערשטאָג, דעם 9-טען יולי ד. י., 12 אַ זייגער בייטאָג פון טרויער-הויז, פּילסודסקיעגאַ 27, וועגען וואָס עס טיילען מיט אין גרויס צער

3770 די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

ס׳זענען פערלוירען געוואָרן פאַלגענדע 3 קוויטעס

פון באַנק קופּיעצקאַ-סרעדיטאַווי

די נומערן: 55468, 55261, 55381. די קוויטעס ווערען ערקלערט פאַר אונגילטיג. אָפּצוברענגען צו: ל. בערלינער, זגערזשער 34

הבעת תודה

למר ברוך יהודא דערעטשינסקי שו״ב דשה לודז, עבור נדבתו לטובת מוסדינו, לזכר נשמת רעיתו מרת חנה ע״ה, ע״ח העזבון שהנחה על שמנו.

ועד התלמוד תורה

ע״ש הרהגה״צ רבינו

אלי׳ חיים מייזל זצ״ל

דאַנקזאָגונג.

די אַלע, וועלכע האָבען זיך אַזוי צאָהלרייך בעטייליגט און אַזוי פיל מיטגעפיהל אַרויסגעוויזען אויף דער לויה פון אונזער אונטערגעסליכען מאַן און פאָטער

וו. א. פּיביך

הויזבעזיצער, סוחר אין פאַרבעריי-בעזיצער אין לאָדז, פּולנאַצנאַ 14

וואָס איז פאָרגעקומען זונטאָג, דעם 7-טען יולי ד. י. בעזונדערס די איינוואוינער פון זייערע קרענץ, ווי אויך דעם פישער-פערבאַנד פאַר זייער בעטייליגונג מיט דעם פעראייגס-פאָהן אין קרענץ, דריקען מיר אויס אונזער איינגעסטען דאַנק.

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

וואלקענברוכען אין בערלין און האמבורג

בערלין, 8 (ספ. טעל.) פאריגע נאכט איז אין בערלין געשעהן א וואלקען־ברוך. דאס וואסער האט פערגאסען די גאסען און ארבייטער־הייזער. אייניגע קעלערן זענען געלעגען אין וואסער 1 מעטער די הויך. די פייערלעשער האבען נעארבייט די גאנצע נאכט.

האמבורג, 8 (טי) איבער האמבורג און אונטער־עלבע־געביט פאלט זייט דינסטאג א וואלקען־ברוכיגער רעגען בעגלייט מיט מורא'דיגע דונערן. גאנצע נאסען זענען פערשוואומען פון וואסער. לעת עתה זענען פייערלעשער ארויסגערופען געווארען אין 250 פאלען.

סאוויעט. מיליטער־מאנעווערס

זילבע, 8 (ספ. טעל.) אויפ'ן שטח פון מינסקער געגענד האבען זיך אנגעהויבען די ציוויילע מאנעווערס פון דער סאוויעטישער ארמעי.

די קאנצענטראציע־פונקטען פון דער מאנעווירענדער ארמעי געפינט זיך אין גראדעק־אסטראשיצקי, פלעשטשעוויטש און לאהאיסק.

אין די מאנעווערס נעהמען אנטייל העכער 100 טויזענד מאן — זעלנער פון פערשידענע מינים כלי זיין.

דאס. ווישליצקי איז דער קאמיסיע אויסצוארבייטען שטייער־רעפארמען

וואַרשא 8 (טעל. פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אין דער קאָמיסיע פון בעבע־קלוב אויסצוארבייטען די שטייער־רעפאָרמען איז אויך אריין דאס. ווישליצקי.

געוו. מיניסטער מאטושעווסקי

האנדידאט אויף צו ווערען לעמבערגער וואיעוואדע

וואַרשא, 8 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם צוואַמענפאָהר פון די וואָיעוואָדעס, וואָס איז בעכטען פאָרגעקומען אין וואַרשא — ווערט איצט שטאַרק גערעדט וועגען דער קאַנדידאַטור אויפ'ן אַמט פון דעם לעמבערגער וואָיעוואָדע.

צווישען אַ סך נעמען ווערט אויך אָנגערופען דער נאָמען פון געוועזענעם מיניסטער איגנאַצי מאַטושעווסקי.

די אויטאבוס־אינהאבער ביים פרעמיער

וואַרשא, 8 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אויף מאָרגען, דאָנערשטאָג, איז בעשטימט געוואָרען אַ קאָנפערענץ ביים פרעמיער פּריסטאָר מיט'ן פּרעזידיום פון אויטאָמאָביל־אונטערנעהמונגען פערבאַנד אין פּוילען.

אין דער דאָזיגער קאָנפערענץ, אין וועלכער עס וועלען אויך אָנטיילנעהמען די פערבאַנדען פון די אויטאָבוסען־אינהאָבער, פון די טאַקסובקע־אינהאָבער, וועלען אַרומגערעדט ווערען די מנ"עות, אין וועלכע עס געפינען זיך, די דאָזיגע אונטערנעהמונגען אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן איינפיהרען די אָפּצאָהלען פאַר'ן וועגען־פאָנד.

די קאָנפערענץ וועט ברענגען צו דער שטאָפּנג פון אַ צווישען־מיניסטעריאַלער קאָמיסיע, וועלכע וועט אַדורכפיהרען פערשידענע ענדערונגען אין דער פעראָרדנונג מכוח דעם פאָנד פון די יוגען.

אין די פערראינטערעסירטע ספערען האַלט מען, אַז אין פאַל, ווען עס זאָל נישט קומען צו אַ הסכם, וועט שוין קיין שטרייק נישט פּראָקלאַמירט ווערען, נאָר דער רוב פון זיי וועט צוטרעטען תיכף צו ליקווידירען די אונטערנעהמונגען.

טעקסטיל־שטרייק אין ביאליסטאק

האט זיך געענדיגט מיט אַ זיג פון די ארבייטער

ביאַליסטאָק, 8 (טעלעפאָניש) היינט אינדערפריה איז אויסגעבראָכען אַ שטרייק אין אַלע ביאַליסטאָקער טעקסטיל־פאַבריקען.

עס שטרייקען אַלע פאַבריקען מיט'ן אויסנאַהם פון צוויי קליינע, וואָס בעשעפטיגען אַנ'ערך 50 אַרבייטער.

דער שטרייק איז אַנ'עקאָנאָמישער, און ער איז אַרויסגערופען געווארען מחמת דעם, וואָס מ'האָט רעדוצירט די אַרבייטס־לוינען אויף 6 פּראָצענט, און אין צוזאַמענהאַנג מיט די נייע ענדערונגען אין אַרבייטס־רעגולאַמען.

מיט'ן שטרייק פיהרט אָן פ.פ.ס. און „בונד".

ס'איז דאָ אַ טענדענץ צו פערשפּרייטען דעם היגען שטרייק אויף אַלע טעקסטיל־פאַבריקען אין פּוילען.

ביאַליסטאָק, 8 (טעלעפאָניש) היינט אין אָוונד האָט זיך פערענדיגט דער שטרייק פון די היגע טעקסטיל־אַרבייטער.

די אַרבייטער האָבען אָפּגעהאַלטען אַ פיל־שטענדיגען זיג.

מאָרגען אינדערפריה טרעט מען צוריק צו דער אַרבייט.

וועד וועט זיין ווארשאווער ראש־הקהל?

וואַרשא 8 (טעל. פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) די אַגודה'ניקעס ווילען מאַכען פאַר וואַרשאווער ראש־הקהל, משה לערנער, אָבער די געער'ער ווילען מסזרן.

ראבינער־סכסוכים

וואַרשאָ, 8 (טעלעפאָניש) דער פּראָצעס פון די ראַבינערס פון פּולק, מיזעס און קאַפּ. ראַאַב איז געוואָרען אָפּגעלגט.

דערווייל האָט זיך ענטוויקעלט אַ סכסוך צווישען 2 אַנדערע ראַבינערס.

נעכטיגער קורס פון דאלאר איז ווארשא

וואַרשאָ, 8. (טעלעפאָניש) היינט 11 אין דערפריה איז דער קורס פון דאָלאַר אין פּריוואַט־פערקעהר געווען 9 זל.

פראג. ווייצמאן ענטפערט די אפאנענטען

באַזעל, 8 (י.ט.א. טעלעגראַפיש) אויף דער דינסטאָגדיגער פּלענאַר־זיצונג, וואָס האָט זיך פערצויגען ביז שפּעט ביינאַכט איז פערענדיגט געוואָרען די גענעראַל־דעבאַטע.

פּראָג. ווייצמאַן האָט געהאַלטען אַ גרויסע רעדע אין וועלכע ער האָט זעהר ברייט געענטפערט די אָפּאָנענטען.

זיין רעדע האָט פּראָג. ווייצמאַן פערענדיגט מיט די ווערטער:

— „איך וויל נישט פערטיידיגען ענגלאַנד. איך ווייס אָבער אָן דערויף, אַז מען דאַרף זיך אָפּגעבען אַ דין־וחשבון, אַז אויב מען זעצט זיך צום טיש אונטערהאַנדלען, דאַרף מען זיין גרייט דערויף, אַז מען וועט נישט נאָר בלויז נעמען, נאָר אויך געבען".

דעפיציט פון דער יוד. אגענץ

באַזעל, 8 (י.ט.א. טעלעגראַפיש). די פּלענאַן־קאָמיסיע פון דער יודישער אגענץ האָט פעסטגעשטעלט, אַז די יודישע אגענץ האָט אַ דעפיציט פון 4 מיליאָן דאָלאַר, מען האָפט, אַז אין אַמעריקע וועט מען שאַפען 800,000 דאָלאַר אויף צו דעקען די לויפענדע אויסגאַבען. צו דעם צוועק וועט מען שיקען אַ דעלעגאַציע קיין אַמעריקע.

זיצונג פון דער קאלאניזאציאנס־ווירטשאפטליכער קאמיסיע

באַזעל, 8. (יט"א טעלעגראַפיש)

היינט איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער קאָלאָניזאַציאָנס ווירטשאַפטליכער קאָמיסיע, געווידמעט דער קאָנסאָלידירונג פון די בעדראָהטע יודישע ווירטשאַפטס־פּונקטען.

ס'איז אויסגעבראָכען אַ קאָנפליקט צווישען „הפועל המזרחי" און „הסתדרות".

די סומע, וואָס איז נויטיג, כדי צו קאָנסאָלידירען די יודישע קאָלאָניעס, דערגרייכט ביז 90 טויזענד ענגלישע פונט.

פערוויקעלטע לאגע אויפ'ן ציוניסטישען קאנגרעס

באַזעל, 8 י.ט.א. טעלעגראַפיש). נעכטען מיטוואָך איז קיין פּלענאַר־זיצונג נישט פאָרגעקומען. היינט, דאָנערשטאָג וועט ערשט פאָרקומען אַ פּלענאַר־זיצונג.

היינט אַ נאַנצען טאָג האָבען אינטענסיוו געאַרבייט די קאָמיסיעס.

די לאַגע איז אַ פערוויקעלטע. וואָס שייך דעם פּראָפעסאָר ווייצמאַן זענען פערהאַן קנאַפּע אויסזיכטען. עס קורסירען פערשידענע קאָמבינאַציעס.

ווען דער קאָנגרעס וועט זיך ענדיגען איז נאָך נישט בעוואוסט. מען זעהט אָבער שוין, אַז ביז אין דער קומענדיגער וואָך וועט זיך פערציהען די אַרבייט פון קאָנגרעס.

גרינבוים רעדט 3 שעה, בעת דאס ראנגרעס־געריכט בעהאנדעלט דעם ענין: „פארבשטיין מאנטרא גרינבוים־ראזענבלאט"

באַזעל 8 (יט"א טעלעגראַפיש) דאָס קאָנגרעס־געריכט האָט זיך אַנערקענט אַלס קאָמפּעטענט צו בעטראַכטען דעם פּראָצעס פון פאַרבשטיין גרינבוים.

באַזעל 8 (יט"א טעלעגראַפיש) היינט איז פאָרגעקומען אַ פאַרזעצונג פון קאָנגרעס־געריכט: פאַרבשטיין קאַנטרא גרינבוים־ראָזענבלאַט.

אין הכסס מיט'ן בעשליס פון געריכט איז מען צוגעטרעטען צו פערהערען די עדות.

אַלס ערשטער עדות איז פערהערט געוואָרען אַדוו. בלום פון וואַרשאַ. זיין פערהער האָט געדויערט אַרום אַנדערטהאַלבען שעה.

נאָך דעם האָט גרינבוים געהאַלטען אַ 3־שעה־דיגע רעדע.

די זיצונג איז אָפּגעלעגט געוואָרען ביז מאָרגען.

אין האמף מיט דער רעוויזיאניסטישער אידעאלאגיע

באַזעל, 8. (יט"א טעלעגראַפיש)

ד"ר קאָראַלניק בעמיהט זיך צו שאַפען אַנ'אינטעלעקטועלען־גרופּע, וואָס וועט בעקעמפען די רעוויזיאָניסטישע אידעאָלאָגיע.

אכטונג, ציימונגס־פערקויפער!

די פערוואַלטונג פון אינפאָרמאַציאָנס־ציימונגס־פערקויפער־פעראיין מאַכט בעקאַנט אַלע איהרע געהרטע מיטגלידער, אַז אויז ווי מיר האָבען פיל מאָל גערופען די רעוויזיאָנס־קאָמיסיע, אַז זיי זאָלען קאָנטראָלירען די קאַסע, האָבען זיי דורכאויס פערלאַנגט, אַז די ביכער זאָלען געפיהרט ווערען אויף יידיש און נישט אויף פּויליש, וועלכעס עס איז נישט ערלויבט, ווייל ס'איז געגען די פעראיינס־סטאַטוטען. מיר האָבען זיי דעריבער אויסגעשלאָסען אַלס רעוויזיאָנס־קאָמיסיע און דערביי צוגויפגעשטעלט דעם געהעריגען פּראָטאָקאָל. מיט דער צייט וועלען מיר צוגויפרופען אַ פערזאַמלונג און מיר וועלען אָפּגעבען אַ קאַסע־בעריכט און אויך אויסוועהלען אַ אַנדערע רעוויזיאָנס־קאָמיסיע אויף זייער אָרט. גלייכצייטיג וואָרענען מיר די געוועזענע רעוויזיאָנס־קאָמיסיע אַז זי זאָל זיך שוין מעהר נישט מישען אין אונזער פעראיין, ווייל אין געגנפאַל וועלען מיר זיי אויסשליסען אַלס מיטגלידער לויט'ן פּאַראַגראַף 6 אין 9 אין פון אונזער סטאַטוטען.

מיט אכטונג די פערוואַלטונג.

לאַנגיעריגער געריכטס־סעקרעטאַר

ערטיילט און ערלעדיגט אַלערליי

ביטעס, אנקלאגעס און קלאווזולעס

ספּעציאַליסט אין מיליטער־ענינים

שנעלער אויסקויף פון פּאַטענטען און רעגיסטראַציע־קאַרטען אויפ'ן יאָהר 1931

ב. מאַז, 10 פיעטריקאווער 10

גאַסטראָלען פון דער

ווילנער טרופּע

XVI יאָר XVI יאָר

15־יעריקער יובל־טורנע אנפ. מ. מזאה.

לאדזשער שטאט־טעאטער

היינט, דאנערשטאג, ד. 9־טען, 9 אוונט

„דער קארגער"

פון מאָליער מיט א סאמבערג אלס הארפּאגאן.

פרייטאג, ד. 10־טן, שבת, ד. 11־טן, זונטאג, ד. 12־טן

„מאטקע גנב"

פון שלום אש מיט א. סאמבערג אלס „מאטקע".

פּרייזען פון 50 גר. ביז 2.60 זל.

אין פּראָבן: „200,000" פון שלום עליכם.

רעזשי: י. ראַמבוים דעקאָר. און קאָסטיומען: אַנדזשיי פּראַנאַשמאַ

Łódzkie Towarzystwo Zachęty do Wiścigów Konnych

פערד־געיעגען — אין — לאדז

דעם 11, 12, 15, 18, 19, 22, 25, 26 און 29 יולי ד. י.

— אויך דעם 1, 2, 5, 8 און 9 אויגוסט ד. י. —

(אויפ'ן טאָר אין רודא־פּאַביאניץ)

אנהויב פון די געיעגען פינקטליך 3 נאכמיטאג.

צופאהר צו די געיעגען מיט דער צופאהר־קאלייקע פון ריימאנט־פּלאץ געזיכערט שוין פון היינט דעם 9־טען טעגליך פון 8 אזייגער פריה ביז'ן 10־טען אויגוסט ד. י.

לאדז, 9 יולי 1931

„נייער פאלכסבלאט"

לאדז, 9 יולי 1931

סאלאניקי

אַ שטאָט וואָס איז אזוי אַלט ווי רוים און אפשר נאָך עלטער, אַ שטאָט וואָס האָט אַמאָל געהייסען טעסאַלאָניקי און ווערט דערמאָהנט אין די בריף פון די אַפּאָסטאָלען, אַ שטאָט וואָס איז דורכגעווייקט מיט יודישע טרעהרען און אָנגעזעטיגט מיט יודיש בלוט. אָט די שטאָט לאָזט נישט מען זאָל אָן איהר פערגעסען. איצט ווערט ווי ווייטער דערמאָהנט און אַלץ נישט צום גוטען, שחיטות, שרפות פון יודיש האָב און גוטס, יודיש לעבען, פאַרוואָס? וואָס איז דער חילוק! יעדער טויט האָט זיין אויסרייד. היינטיגס מאָל איז עס געשעהן צוליב אַ פוטבאָל, צוליב אַ מעטש און עס איז געוואָרען אַ פּאָגראָם און טאַקע פון די אמת'ע, מיט טויטע און פערוואונדעטע און דערצו נאָך מיט פערברענען יודישע הייזער, אונטערצינדען דעם יודישען קוואַרטאַל.

אַ פּאָגראָם אין סאַלאָניקי, מילא, דער פּאָגראָם איז נישט קיין נייעס, ניי איז, דאָס אָרט. ווי אויך די סיבה און מאָטיוון מיט וועלכע מען וויל די אכזריות בערעכטיגען, קודם כל איז סאַלאָניקי אַ שטאָט! כמעט איינציג אין דער וועלט, עס איז אַ שטאָט מיט אַ געוואַלדיגער יודישער מעהרהייט, פאַר'ן קריג איז עס פשוט געווען אַ יודישע שטאָט, אַ יודישע פעסטונג. עס איז די איינציגע שטאָט וואו יודען זענען זפערטרעטען אין אַלע פּראָפעסיעס. אָנהייבענדיג פון אַדוואָקאַט ביז'ן לאַסט־טרעגער אויף די שיפען, אפילו דאָס ביסעל טערקען זענען איינקלעך פון די אַמאָליגע שבתי־צבי אויך האַלבע יודען, אין אַזאַ שטאָט דאַרפען אַנדערע מורא האָבען יודען זאָלען אויף זיי נישט מאַכען קיין פּאָגראָם און נישט פערקעהרט. ווייזט זיך אַרויס, אַז די יודישע מעהרהייט העלפט גאָר נישט, צו קיין פּאָגראָם אָדער געגען אַ פּאָגראָם איז עס נישט קיין סגולה.

אינטערעסאַנט איז אויך די סיבה: יונגעלייט האָבען זיך צושלאָגען ביי אַ פוסבאָל־מעטש, אויך דאָ דערלעבע ומיר אַנ'ענטוישונג. געוועהנליך הייסט עס, אַז דער ספּאָרט איז אינטערנאַציאָנאַל, אַז אין זיין זכות וועלען מיר געהאָלפען ווערען, אַז נאָר ביים שפיל שאַפט זיך די פריינדשאַפטליכע בעציהונג, שאַפט זיך די איידעלע קאָנקורענץ וואָס ווייסט נישט קיין געמיינער קנאה־שנאה.

ווייזט זיך אָבער אַרויס, אַז אויך דער ספּאָרט ראָס שפיל מיט'ן פוסבאָל קען ווערען אַ סיבה פון אַ פּאָגראָם און טאַקע פון אַן אמת'ען, טאַקע אַ גריכישען פּאָגראָם ווי די איניקלעך פון סאַלאָן, פידיאַס און האמער קענען.

וויכטיגער ווי אַלץ איז אָבער דער מאָטיוו וואָס מען האָט שפּעטער אַרויסגעשטעלט, יודען זענען נישט קיין גוטע פאַטריאָטען, זיי האָבען אַמאָל געוואָלט די שטאָט זאָל איבערגעהען צו סערביען, דאָס איז שוין גאָר אַנ'אינטערעסאַנטער מאָטיוו, אַלאָניקי האָט טאַקע אַמאָל ביים ערשטען באַלקאַן־קריג ווען סערביען, בולגאַריען און גריכענלאַנד האָבען זיך געשלאָגען געגען טערקיי, דעמאָלט האָט טאַקע געהאַלטען דערביי, אַז די שטאָט זאָל ווערען אַ פריי־שטאָט אַזוי ווי דאַנציג היינט, עס האָט דערפאַר געזאָלט ווערען אַ פריי־שטאָט ווייל סערביען האָט נישט געהאַט קיין צוגאַנג צום ים, אויב עס וואָלט טאַקע אַזוי געשעהן, וואָלט סאַלאָניקי מיט דער יודישער מעהרהייט געבליבען אַ יודישע פריי־שטאָט אונטער סערביענס הערשאַפט, צי קען מען פאָרוואַרפען היינט, צוועלף יאָהר נאָכ'ן וועלט־שלום אַז זיי זענען מיט צוואַנציג יאָהר צוריק נישט געווען קיין גריכישע פאַטריאָטען ווען דער בעל־הבית איז געווען דער טערק?

אָט אַזוי זעהט עס אויס מיט די מאָטיוון. סיבות און פאָרמען פון פּאָגראָם, אין סאַלאָניקי, בעשערט, אַז די אַלטע טויזענד־יאָהריגע שטאָט זאָל איבערלעבען אַ מאָדערנעם פּאָגראָם און איהר נאָך מען זאָל ווידער אויפגעפרישט ווערען אין אונזער זכרון.

ש. י. סטופניצקי.

די שטימונג אויף דעם קאנגרעס

נאך דער געגנעראל־דעבאטע

אויב אין די ערשטע 2 טעג פון קאָנגרעס האָט מען געמיינט, אַז דער קאָנגרעס וועט זיין אַ ריהיגער, שוין צוליב דעם, וואָס די פּראָגע וויינ־מאַן, צי ער בלייבט פּרעזידענט אָדער ער גייט אַוועק — עקזיסטירט נישט מעהר — נאָכדעם ווי ער האָט ערקלערט, אַז ער גייט אַוועק, נאָך מעהר, ווען ער האָט נאָך זיין פּאָליטישען בעריכט ערקלערט. אַז די קאָנפירמאַציע פון דאָס קינד גיט ער איבער אין אַנדערע הענד; האָט זיך איצט די לאַגע געענדערט, נאָך די שטורמישע דעבאַטען נאָך דעם סקאַנדאַל לאָקער, וועלכער האָט פאַרגע־וואָרפען די רעוויזיאָניסטען, אַז זיי זענען היטלער־לייט, אַלץ, כדי אָפּצושוואַכען זייער איינפלוס און אַגיטאַציע געגען וויינמאַנען. אַ בולט בילד האָט געגעבען דער סט. וויינ־סקאַנדאַל וועלכען דער זעלבער לינקער פליגעל האָט נישט געלאָזט רעדען צוליב זיין שטאַרקער ענגלאַנד־ און וויינמאַן־סיס־טעם קריטיק, דאָס אַלץ האָט געוויזען, אַז דער שטאַרקסטער פליגעל אויפ'ן קאָנגרעס איז דערפאַר אַז וויינמאַן זאָל בלייבען, און נאָך מעהר זיין פּאָ־ליטישער און דעמאָקראַטישער סיסטעם.

מען האָט גערעדט, אַז שבת איז געווען ביי פרעז. וויינמאַן אַ דעלעגאַציע פון די אַרבייטער בעסטען וויינמאַנ'ען ער זאָל בלייבען. קיין ענטפער האָט ער זיי נישט געגעבען. אָבער אויך קיין אָב־זאָג, אויך זענען ביי איהם געהאַנען די אַזוי גערופענע „2" גרופּע, וועלכע בעשטעהט פון די ענג־לישע ציוניסטען (דר. אידער) און די דייטשע (קורט בלומענפעלד) זיי האָט ער יאָ געענטפערט מען זאָל וועהלען זשאַבאָטינסקי'ן. דער ענטפער איז לייכט צו פערשטיין, פאַר נישט קיין ערנסטען. ווי עס איז צו זעהען, הויבט זיך אָן איבערצו'חזר'ן דאָס, וואָס אויף די לעצטע קאָנגרעסען, אַז אַלץ דרייט זיך אַרום די פראַגען וויינמאַן, אין די לעצ־טע מינוט בלייבט ביים אַלטען. אָדער באַין ברירה ווערט איבערגעגעבען דעם אַקציאָנס־קאָמיטעט די בילדונג פון אַ לייטונג, ווי דאָס איז געווען אויף רעם 14 קאָנגרעס. וואהרשיינלעך וועט יעצט אויך אַזוי זיין, — היינט זאָל זיין ווייצמאַנ'ס פּנטפער און די אָבשטימונג איבער דעם צוטרוי־וואָטום וועלכען עס שטעלען די רעוויזיאָניסטען און אַנ'אַנדער פאָרם די ראַדיקאַלען. נישט ווי ביי די לעצטע קאָנגרעסען, אויף וועלכע אַזאַ איבער־גאַנגס־פאָרמולע פלעגט נישט געשטעלט ווערען און דאָס פלעגט אָנגענומען ווערען אַלס אבסאָלוטאָריום פאַר דער אָבטרעטענדער עקזעקוטיווע. עס וועט אויך פאָרקומען די אָבשטימונג אויף דער רעזאָלו־ציע פון די רעוויזיאָניסטען וועגען דעם ענדציל פון ציוניזם.

לוים ווי עס איז פאַראויסצוזעהען וועט דער אונצוטרוי־וואָטום אָנגענומען ווערען. די רעוויזיאָ־ניסטען 50 דעלעגאַטען, מזרחי 36, ראַדיקאַלען 8 און ווי מען רעכענט די העלפט פון די אַלגע־מיינע ציוניסטען בערך 70 דעלעגאַטען. ווי די לאַגע וועט דאַן אויסזעהען איז שווער פאַראויסצו־זאָגען, אַלעגפאַלס וועט זיך דער קאָנגרעס נישט ענדיגען מיטוואָך ווי עס איז געווען פאַרגעזעהען. די ווייצמאַניסטען צעהלען בערך 120 דעלעגאַטען. אַ גרויסער טייל פון די אַלגעמיינע ציוניסטען וועט זיך אויך אָפּהאַלטען פון שטימען. שווערע טעג קומען פאַר דעם קאָנגרעס און דאָ איז אויך די פינאַנציעלע לאַגע אין אַ'י זעהר שווער. עס ווערט אונטערנעמען אַ גרויסע באַלדיגע הילפס־אַקציע.

(פון אונזער ספּעציעלען שליח)

אין דער פריה האָט דער קאָנגרעס געהאַט אַלס גאַסט דעם פּאָרזיצער פון אינטערנאַציאָנאַלען אַרבייטס־אַמט ביים פעלקערבונד אַלבערט טאָמאַ. ער ווערט בעגריסט דורך דעם פאָרזיצענדען פון קאָנגרעס ה' ל. מאַצקין און פון פאָרזיצענדען פון דער עקזעקוטיווע ה' נחום סאָקאָלאָוו, וועלכע שטעלען איהם פאַר פאַר אַ גרויסען פריינד פון ציוניזם. ה' אַלבערט טאָמאַ בעגריסט דעם קאָנג־רעס, ער רעדט מיט גרויס פּאַטאָס און פייער ווינ־שענדיג דעם ציוניזם צו ערייכען דעם ציל.

9 אויף דער נאַכט איז פאָרגעקומען אַ אַב־שלוס פון אַ גרויסער אַרבייט אויף דעם לעצטען קאָנגרעס און דאָס איז די גרינדונג פון אַ פער־באַנד פון די אַלגעמיינע ציוניסטען פון גאַר דער וועלט. מען האָט זיך געאייניגט אויף אַ פּראָגראַם צו וועלכען אַלע אַלגעמיינע ציוניסטען האָבען מסכים געווען נישט שטערענדיג די ספּעציעלע אויפפאַסונג פון אַ טייל ציוניסטען אין געוויסע פּרא־גען ווי צ. ב. די אידער גרופּע אין ענגלאַנד און דער לינקער צענטער אין דייטשלאַנד. אויף דער פעראייניגונג האָבען זיך אונטערגעשריבען די דע־לעגאַטען און אַקציאָנס־מיטגלידער פון אַלע לענדער ווי: ארץ־ישראל, אַמעריקא, ענגלאַנד, האָלאַנד, בעלגיען, אונגאַרן, פראַנקרייך, דייטשלאַנד, זיד אַמעריקא. אַרגענטינען, ביאוליען אונגאַרן, רו־מעניען, ליטא, פינלאַנד, מערב־גאַליציען און מזרח־גאַליציען פון קאָנגרעס פּוילען האָבען אונטערגע־שריבען לעוויטע און הינדעס פון וואַרשא, ד"ר ראָזענבלאַט פון לאָדז, נאָך אַ בעגריבונג פון פאַר־זיצער פון קאָנגרעס ה' לעאָ מאַצקין, וועלכער גע־הערט אויך צום פערבאַנד איז מיט דעם געזאַנג פון התקוה די פייערונג געשלאָסען געוואָרען.

א. ש—א.

די פרעסע איז „ווייסען הויז"

ווי אַזוי דער אַמעריקאַנער פרעז. גיט איבער דער וועלט זיינע מיטטיילונגען

דער פאָרשלאָג פון אַמעריקאַנער פרעזידענט הובער וועגען מאָראַטאָריום אויף די קריגס־חובות בלייבט ביז צום היינטיגען טאָג די גרעסטע פּאָלי־טישע סענסאַציע. עס איז דעריבער אינטערעסאַנט צו וויסען ווי אַזוי אַזעלכע פּאָליטישע סענסאַציעס ווערען טעכניש בעקאַנט פאַר דער וועלט, מיט אַנ דערע ווערטער, אויף וואָסער אופן קומט פאַר דער קאָנטאַקט צווישען דעם „ווייסען הויז" אין וועלכען עס וואוינט דער פרעזידענט פון די פעראייניגטע שטאַטען מיט די פאָרשטעהער פון דערפרעסע.

אין ווייסען הויז געפינט זיך אַ פרעסע־ביורא, וואָס זיין פליכט איז צו ערפילען די דאָזיגע פונק־ציע, דער פרעזידענט פון די פעראייניגטע שטאַטען לאַדעט איין די פאָרשטעהער פון דער פרעסע זיי זאָלען קומען צו איהם זעקס אַ זייגער אין אָ'ענד. די דאָזיגע פראַזע ווערט איבערגעגעבען דורכ'ן טע־לעפאָן אין וואַשינגטאָן. נישט תמיד לאַדט דער פרעזידענט איין די זשורנאַליסטען אויף זעקס אין אָוועגד. אָבער אין דעם לעצטען פאַל איז גענומען געוואָרען אין אַכט זעהר אַ וויכטיגער מאָמענט, דהיינו, אַז די אויסערגעוועהנליך וויכטיגע מיטטיי־לונג, וואָס ער האָט געוואָלט איבערגעבען דער פרע סע, זאָל נישט אויסגעגוצט ווערען פאַר די צילען פון דער בערזע. אָט פאַרוואָס די בעסטע צייט אויף איבערצוגעבען דער פרעסע די וויכטיגסטע מיט־טיילונגען איז זעקס אַ זייגער אום שבת.

דריי מענשען, די פאָרשטעהער פון „אַסאָ־שיאייטעד פּרעס", פון „יונייטעד פּרעס" און פון דער פרעסטס צייטונגס־קאָנצערן געפינען זיך תמיד אין דעם אויפנאַהמס־צימער פון דעם פּרעזידענט, כדי אין דעם נויטיגען מאָמענט צו זיין אויפ'ן אָרט. אין פאַל אָבער, ווען די פרעסע ווערט אַרויסגעריפען צום פּרעזידענט, אַזוי ווי דאָס איז געווען בעת דער מיטטיילונג וועגען מאָראַטאָריום, מעלדען זיך אין ווייסען הויז העכער הונדערט זשורנאַליסטען. אויף די טישען ליגען אָנגעלעגט גאַנצע בערג מיט פאַל־טענס און שטעקענס, עס פעהלען אויך נישט אומע־טום קיין בליישטיפטען און בלאַקנאָטען.

יעדער זשורנאַליסט קאָן פריי אַריינגעהן אין ווייסען הויז, דערצו דאַרף ער נאָר געבען זיין אַנ דערשריפט און די אונטערשריפט פון אַנ'אַנדער זשורנאַליסט, וועלכער איז שוין אַקרעדיטירט ביים ווייסען הויז.

אין בוך, וואָס ליגט אין פרעסע־ביורא פון וויי־סען הויז, קאָן מע וגעפינען אָהן אַ שיער דייטשע, פראַנצויזישע, יאַפּאַנישע און אַזוי ווייטער נעמען.

אין אַ בעשטימטער שעה ווערט די פרעסע אַ־ריינגעבעטען אין אַ בעזונדער צימער, וואו עס וואַרט שוי זאָוויף די זשורנאַליסטען דערפרעזידענט צווישען די זשורנאַליסטען געפינט זיך דער שעף פון דער געהיימער מאַכט, וועלכער איז פערענט־

סענאַטאָר גרוזענבערג ווידער אויסגעוועהלט

אַלס פערטרעטער פון לעטישען יודענטום אין דער יודישער אַגענץ

ריגע, (יט"א) סענאַטאָר א. א. גרוזענבערג איז ווידער געוועהלט געוואָרען אַלס פערטרעטער פון לעטישען יודענטום אין דער יודישער אַגענץ, ווי בעקאַנט האָט סענ. גרוזענבערג זיך געהאַט אָפּגע־זאָגט אַרויסצושטעלען זיין קאַנדידאַטור, אָבער אַזוי ווי אויף קיין אַנדער פערזאָן האָט מען זיך נישט געקענט איינגעען, האָבען די זוהאַל־מענער זיך גע־ווענדעט צו גרוזענבערג'ן, וועלכער האָט סוף־כל־סוף מסכים געווען אַרויסצושטעלען זיין קאַנדידאַטור און ער איז אויך איינשטימיג געוועהלט געוואָרען.

אָפּגעברענט עלטסטער בית־המדרש איז דווינסק

ריגע, (יט"א) בעת אַ גרויסער שרפה איז אין דווינסק אָפּגעברענט געוואָרען איינער פון די על־טסטע אָרטיגע בתי־מדרשים, דעם אַזוי גערופענעם „פריילעך מנין", עס זענען זאָוויף אָפּגעברענט גע־וואָרען אייניגע יודישע הייזער.

בעגרעניצט דאָס אויפנעהמען אויסלענדער

אויף דער מעדיצינישער פאַקולטעט אין פראג

פראָג, (יט"א) דער דעקאַן פון דער מע־דיצינישער פאַקולטעט פון דער דייטשער אוני־ווערזיטעט אין פראג, פראָפ. ד"ר שטאַרקענשטיין האָט מיטגעשיילט דער פרעסע אַז צוליב די שווערע טעכנישע בעדינגונגען אויף דער פאַקולטעט, ווע־לען להבא אויסלענדישע סטודענטען נישט קענען אָנגענומען ווערען אָהן בעגרענצונגען.

מ'זאָרף צוגעבען, אַז אין דעם פאַל האַנדעלט זיך עס כמעט אויסשליסליך וועגען יודען, פראָפ. שטאַר־קענשטיין ערקלערט, אַז ער ווייס וועגען דעם, אָבער אויף דעם בעשלוס פון דעקאַנאַט האָבען נישט גע־האַט קיין ווירקונג וועלכע עס איז קאָנפעסיאָנעלע, נאָר ריין זאַכליכע מאָטיוון, פון דער גרויסער צאָהל אויסלענדישע קאַנדידאַטען וועלען אָנגענומען ווערען בלויז יענע, פון וועלכע מען קען ערוואַרטען אַנ'ערפאָלגרייכע בעטייליגונג אין שטודיום.

4 קאמוניסטען ווערען דעפאר־טירט פון א"י

ירושלים, (יט"א) דאָס היגע קריין־געריכט האָט בעטראַכט דעם פּראָצעס פון ז. שאַפּירא, י. זאַוואָדניק, אַ. הערצבערג און מ. גאָלדבערג, וועל־כע זענען בעשולדיגט געוואָרען אין פערשפּרייטען קאָמוניסטישע פלוגבלעטלעך און אַרויסהענגען רוי־טע פעהנער דעם 1־טען מאַי, די ערשטע דריי זע־נען פערמשפט געוואָרען צו דריי חדשים תפיסה, מ. גאָלדבערג אויף 4 חדשים. אַלע פיר וועלען נאָכ'ן אָפּזיצען זייער שטראָף דעפּאָרטירט ווערען פון לאַנד.

בעסערע תפיסה - בעהאנדלונג פאר ארעסטאנטען פון העכערן סאצ'ארען שטאנד

ירושלים (יט"א) דער יוסט'ן דעפּאַרטע־מענט פון דער א"י־רעגירונג האָט פעראָרדענט די שעפען פון די תפיסות אין א"י צו געבען בעסערע בעהאַנדלונג די ארעסטאַנטען, וואָס געהערען, לויט זייער סאָציאַלען שטאַנד, צו די פערמעגליכע שיכ־טען.

סאלאניקי

אַ שטאָט וואָס איז אזוי אַלט ווי רוים און אפשר נאָך עלטער, אַ שטאָט וואָס האָט אַמאָל גע־הייסען טעסאַלאָניקי און ווערט דערמאָהנט אין די בריף פון די אַפּאָסטאָלען, אַ שטאָט וואָס איז דורכגעווייקט מיט יודישע טרעהרען און אָנגע־זעטיגט מיט יודיש בלוט. אָט די שטאָט לאָזט נישט מען זאָל אָן איהר פערגעסען. איצט ווערט ווי ווייטער דערמאָהנט און אַלץ נישט צום גוטען, שחי־טות, שרפות פון יודיש האָב און גוטס, יודיש לע־בען, פאַרוואָס? וואָס איז דער חילוק! יעדער טויט האָט זיין אויסרייד. היינטיגס מאָל איז עס געשעהן צוליב אַ פוטבאָל, צוליב אַ מעטש און עס איז געוואָרען אַ פּאָגראָם און טאַקע פון די אמת'ע, מיט טויטע און פערוואונדעטע און דערצו נאָך מיט פער־ברענען יודישע הייזער, אונטערצינדען דעם יודי־שען קוואַרטאַל.

אַ פּאָגראָם אין סאַלאָניקי, מילא, דער פּאָגראָם איז נישט קיין נייעס, ניי איז, דאָס אָרט. ווי אויך די סיבה און מאָטיוון מיט וועלכע מען וויל די אכזריות בערעכטיגען, קודם כל איז סאַלאָניקי אַ שטאָט! כמעט איינציג אין דער וועלט, עס איז אַ שטאָט מיט אַ געוואַלדיגער יודישער מעהרהייט, פאַר'ן קריג איז עס פשוט געווען אַ יודישע שטאָט, אַ יודישע פעסטונג. עס איז די איינציגע שטאָט וואו יודען זענען זפערטרעטען אין אַלע פּראָפעסיעס. אָנהייבענדיג פון אַדוואָקאַט ביז'ן לאַסט־טרעגער אויף די שיפען, אפילו דאָס ביסעל טערקען זענען איינקלעך פון די אַמאָליגע שבתי־צבי אויך האַל־בע יודען, אין אַזאַ שטאָט דאַרפען אַנדערע מורא האָבען יודען זאָלען אויף זיי נישט מאַכען קיין פּאָגראָם און נישט פערקעהרט. ווייזט זיך אַרויס, אַז די יודישע מעהרהייט העלפט גאָר נישט, צו קיין פּאָגראָם אָדער געגען אַ פּאָגראָם איז עס נישט קיין סגולה.

אינטערעסאַנט איז אויך די סיבה: יונגעלייט האָבען זיך צושלאָגען ביי אַ פוסבאָל־מעטש, אויך דאָ דערלעבע ומיר אַנ'ענטוישונג. געוועהנליך הייסט עס, אַז דער ספּאָרט איז אינטערנאַציאָנאַל, אַז אין זיין זכות וועלען מיר געהאָלפען ווערען, אַז נאָר ביים שפיל שאַפט זיך די פריינדשאַפטליכע בעציהונג, שאַפט זיך די איידעלע קאָנקורענץ וואָס ווייסט נישט קיין געמיינער קנאה־שנאה.

ווייזט זיך אָבער אַרויס, אַז אויך דער ספּאָרט ראָס שפיל מיט'ן פוסבאָל קען ווערען אַ סיבה פון אַ פּאָגראָם און טאַקע פון אַנ'אמת'ען, טאַקע אַ גריכישען פּאָגראָם ווי די איניקלעך פון סאַלאָן, פידיאַס און האמער קענען.

וויכטיגער ווי אַלץ איז אָבער דער מאָטיוו וואָס מען האָט שפּעטער אַרויסגעשטעלט, יודען זענען נישט קיין גוטע פאַטריאָטען, זיי האָבען אַמאָל גע־וואָלט די שטאָט זאָל איבערגעהען צו סערביען, דאָס איז שוין גאָר אַנ'אינטערעסאַנטער מאָטיוו, אַלאָ־ניקי האָט טאַקע אַמאָל ביים ערשטען באַלקאַן־קריג ווען סערביען, בולגאַריען און גריכענלאַנד האָבען זיך געשלאָגען געגען טערקיי, דעמאָלט האָט טאַקע געהאַלטען דערביי, אַז די שטאָט זאָל ווערען אַ פריי־שטאָט אַזוי ווי דאַנציג היינט, עס האָט דער־פאַר געזאָלט ווערען אַ פריי־שטאָט ווייל סערביען האָט נישט געהאַט קיין צוגאַנג צום ים, אויב עס וואָלט טאַקע אַזוי געשעהן, וואָלט סאַלאָניקי מיט דער יודישער מעהרהייט געבליבען אַ יודישע פריי־שטאָט אונטער סערביענס הערשאַפט, צי קען מען פאָרוואַרפען סערביען היינט, צוועלף יאָהר נאָכ'ן וועלט־שלום אַז זיי זענען מיט צוואַנציג יאָהר צוריק נישט גע־ווען קיין גריכישע פאַטריאָטען ווען דער בעל־הבית איז געווען דער טערק?

אָט אַזוי זעהט עס אויס מיט די מאָטיוון. סיבות און פאָרמען פון פּאָגראָם, אין סאַלאָניקי, בע־שערט, אַז די אַלטע טויזענד־יאָהריגע שטאָט זאָל איבערלעבען אַ מאָדערנעם פּאָגראָם און איהר נאָ־מען זאָל ווידער אויפגעפרישט ווערען אין אונזער זכרון.

ש. י. סטופניצקי.

אין דער פריה האָט דער קאָנגרעס געהאַט

אַלס גאַסט דעם פּאָרזיצער פון אינטערנאַציאָנאַלען אַרבייטס־אַמט ביים פעלקערבונד אַלבערט טאָמאַ. ער ווערט בעגריסט דורך דעם פאָרזיצענדען פון קאָנגרעס ה' ל. מאַצקין און פון פאָרזיצענדען פון דער עקזעקוטיווע ה' נחום סאָקאָלאָוו, וועלכע שטעלען איהם פאַר פאַר אַ גרויסען פריינד פון ציוניזם. ה' אַלבערט טאָמאַ בעגריסט דעם קאָנג־רעס, ער רעדט מיט גרויס פּאַטאָס און פייער ווינ־שענדיג דעם ציוניזם צו ערייכען דעם ציל.

9 אויף דער נאַכט איז פאָרגעקומען אַ אַב־שלוס פון אַ גרויסער אַרבייט אויף דעם לעצטען קאָנגרעס און דאָס איז די גרינדונג פון אַ פער־באַנד פון די אַלגעמיינע ציוניסטען פון גאַר דער וועלט. מען האָט זיך געאייניגט אויף אַ פּראָגראַם צו וועלכען אַלע אַלגעמיינע ציוניסטען האָבען מסכים געווען נישט שטערענדיג די ספּעציעלע אויפפאַסונג פון אַ טייל ציוניסטען אין געוויסע פּרא־גען ווי צ. ב. די אידער גרופּע אין ענגלאַנד און דער לינקער צענטער אין דייטשלאַנד. אויף דער פעראייניגונג האָבען זיך אונטערגעשריבען די דע־לעגאַטען און אַקציאָנס־מיטגלידער פון אַלע לענדער ווי: ארץ־ישראל, אַמעריקא, ענגלאַנד, האָלאַנד, בעלגיען, אונגאַרן, פראַנקרייך, דייטשלאַנד, זיד אַמעריקא. אַרגענטינען, ביאוליען אונגאַרן, רו־מעניען, ליטא, פינלאַנד, מערב־גאַליציען און מזרח־גאַליציען פון קאָנגרעס פּוילען האָבען אונטערגע־שריבען לעוויטע און הינדעס פון וואַרשא, ד"ר ראָזענבלאַט פון לאָדז, נאָך אַ בעגריבונג פון פאַר־זיצער פון קאָנגרעס ה' לעאָ מאַצקין, וועלכער גע־הערט אויך צום פערבאַנד איז מיט דעם געזאַנג פון התקוה די פייערונג געשלאָסען געוואָרען.

א. ש—א.

(פון אונזער ספּעציעלען שליח)

דרייט זיך אַרום די פראַגען וויינמאַן, און די לעצ־טע מינוט בלייבט ביים אַלטען. אָדער באַין ברירה ווערט איבערגעגעבען דעם אַקציאָנס־קאָמיטעט די בילדונג פון אַ לייטונג, ווי דאָס איז געווען אויף רעם 14 קאָנגרעס. וואהרשיינלעך וועט יעצט אויך אַזוי זיין, — היינט זאָל זיין ווייצמאַנ'ס פּנטפער און די אָבשטימונג איבער דעם צוטרוי־וואָטום וועלכען עס שטעלען די רעוויזיאָניסטען און אַנ'אַנדער פאָרם די ראַדיקאַלען. נישט ווי ביי די לעצטע קאָנגרעסען, אויף וועלכע אַזאַ איבער־גאַנגס־פאָרמולע פלעגט נישט געשטעלט ווערען און דאָס פלעגט אָנגענומען ווערען אַלס אבסאָלוטאָריום פאַר דער אָבטרעטענדער עקזעקוטיווע. עס וועט אויך פאָרקומען די אָבשטימונג אויף דער רעזאָלו־ציע פון די רעוויזיאָניסטען וועגען דעם ענדציל פון ציוניזם.

לוים ווי עס איז פאַראויסצוזעהען וועט דער אונצוטרוי־וואָטום אָנגענומען ווערען. די רעוויזיאָ־ניסטען 50 דעלעגאַטען, מזרחי 36, ראַדיקאַלען 8 און ווי מען רעכענט די העלפט פון די אַלגע־מיינע ציוניסטען בערך 70 דעלעגאַטען. ווי די לאַגע וועט דאַן אויסזעהען איז שווער פאַראויסצו־זאָגען, אַלעגפאַלס וועט זיך דער קאָנגרעס נישט ענדיגען מיטוואָך ווי עס איז געווען פאַרגעזעהען. די ווייצמאַניסטען צעהלען בערך 120 דעלעגאַטען. אַ גרויסער טייל פון די אַלגעמיינע ציוניסטען וועט זיך אויך אָפּהאַלטען פון שטימען. שווערע טעג קומען פאַר דעם קאָנגרעס און דאָ איז אויך די פינאַנציעלע לאַגע אין אַ'י זעהר שווער. עס ווערט אונטערנעמען אַ גרויסע באַלדיגע הילפס־אַקציע.

די שטימונג אויף דעם קאנגרעס

נאך דער געגנעראל־דעבאטע

אין דער פריה האָט דער קאָנגרעס געהאַט אַלס גאַסט דעם פּאָרזיצער פון אינטערנאַציאָנאַלען אַרבייטס־אַמט ביים פעלקערבונד אַלבערט טאָמאַ. ער ווערט בעגריסט דורך דעם פאָרזיצענדען פון קאָנגרעס ה' ל. מאַצקין און פון פאָרזיצענדען פון דער עקזעקוטיווע ה' נחום סאָקאָלאָוו, וועלכע שטעלען איהם פאַר פאַר אַ גרויסען פריינד פון ציוניזם. ה' אַלבערט טאָמאַ בעגריסט דעם קאָנג־רעס, ער רעדט מיט גרויס פּאַטאָס און פייער ווינ־שענדיג דעם ציוניזם צו ערייכען דעם ציל.

9 אויף דער נאַכט איז פאָרגעקומען אַ אַב־שלוס פון אַ גרויסער אַרבייט אויף דעם לעצטען קאָנגרעס און דאָס איז די גרינדונג פון אַ פער־באַנד פון די אַלגעמיינע ציוניסטען פון גאַר דער וועלט. מען האָט זיך געאייניגט אויף אַ פּראָגראַם צו וועלכען אַלע אַלגעמיינע ציוניסטען האָבען מסכים געווען נישט שטערענדיג די ספּעציעלע אויפפאַסונג פון אַ טייל ציוניסטען אין געוויסע פּרא־גען ווי צ. ב. די אידער גרופּע אין ענגלאַנד און דער לינקער צענטער אין דייטשלאַנד. אויף דער פעראייניגונג האָבען זיך אונטערגעשריבען די דע־לעגאַטען און אַקציאָנס־מיטגלידער פון אַלע לענדער ווי: ארץ־ישראל, אַמעריקא, ענגלאַנד, האָלאַנד, בעלגיען, אונגאַרן, פראַנקרייך, דייטשלאַנד, זיד אַמעריקא. אַרגענטינען, ביאוליען אונגאַרן, רו־מעניען, ליטא, פינלאַנד, מערב־גאַליציען און מזרח־גאַליציען פון קאָנגרעס פּוילען האָבען אונטערגע־שריבען לעוויטע און הינדעס פון וואַרשא, ד"ר ראָזענבלאַט פון לאָדז, נאָך אַ בעגריבונג פון פאַר־זיצער פון קאָנגרעס ה' לעאָ מאַצקין, וועלכער גע־הערט אויך צום פערבאַנד איז מיט דעם געזאַנג פון התקוה די פייערונג געשלאָסען געוואָרען.

א. ש—א.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

דאנערשטאג 9 כד תמוז תרצ"א

יולי
זון-אויפגאנג 3.21
זון-אונטערגאנג 7.56

יודישע קהלה פראטעסטירט שארף געגען פלמסען יודישע מתים

אבריס פון קהלה צום קאמיסאר פון קראנקען-קאסע

מיר האבען שוין עטליכע מאל געשריבען, ווענען די אונעי הערטע פאלען פון פלמעטען פון געשטארבענע אין שפיטאל פון דער קראנקען-קאסע. אלע ביזאיצטיגע אינטערווענצען און הבטחות מצד דער אנפיהרונג פון דער קראנקען-קאסע האבען לעת עתה נישט געהאט קיין ערפאלג און די פאלען פון פלמעסו חזר'ן זיך כסדר איבער.

צוליב דעם האט די פערוואלטונג פון דער לאדזער קהלה נעכטען ארויסגעשיקט פאלגענדען בריף צום קאמיסאר פון דער קראנקען-קאסע.

אין צוזאמענהאנג מיט'ן בריף פון דער קאמיסיע פון 10 פעברואר ה. י., דריקט אויס די פערוואלטונג פון דער קהלה איהר פערוואונדערונג, וואס גישט קוקענדיג אויף זיינע פערזיכערונגען אז דער דירעקטאר פון שפיטאל וועט אויף דער ביטע פון די קרובים גערן פערציכטען אויף פאלמעסען קומען דאך פאר סיסטעמאטיש די פאלען פון פלמסען יודישע פערשטארבענע און דאס אויף א ממש אונמענשליכען אופן.

די יודישע בעפעלקערונג פיהלט זיך געטראפען מיט אזא האנדלונג פון דער קראנקען-קאסע און בעטראכט דאס אלס פראפאנאציע פון געשטארבענע.

דער קאמיסאר האט פערזיכערט אונזער פרעזעס דעם. מינצבערג, מינדליך און שריפטליך, אז דאס פלמסען וועט נישט פאקומען א דער הסכמה פון דער פאמיליע פון פערשטארבענע.

און דאך גלייך ווי דער קראנקער שטארבט ווערט פערארדענט צו פלמסען, וועלכע ווערט דורכגעפיהרט אויף אן אונערהערטען אופן אזוי ווי ס'ווערט נישט פראקטיצירט אין אנדערע היילאנשטאלטען. די טויטע קערפערס ווערען פשוט צו פערטעלט.

ווענען אזעלכע פאלען אינסארמירט כסדר די יודישע פרעסע.

די פערוואלטונג פון דער יוד-שער קהלה ווענדעט זיך נאכאמאל צום קאמיסאר מיט דער ביטע ארויסצוגעבען ענערגישע פעראָרדנונגען ווענען אפשאפען פון פלמסען די טויטע קערפערס פון פערשטארבענע יודען.

די קהלה-פערוואלטונג האפט, אז דער ה' קאמיסאר וועט פערשטעהען די פאדערונג פון דער יודישער בעפעלקערונג, וועט בעויקזיכטיגען דעם דאזיגען בריף און וועט מאכען א סוף צו עהנליכע פאלען.

דאס איז דער בריף פון דער קהלה-פערוואלטונג, מ'דארף דעריבער האפען, אז דער ענין וועט שוין איצט ענטגיליטיג ערלעדיגט ווערען, ווייל א חוץ דער פראפאנאציע פון די מתים האט דאס דאזיגע ווירקונג וואס קראנקע יודען, נישט קוקענדיג אויף זייערע שווערע קראנקהייטען, זאגען זיך אפ צו געהען היילען אין שפיטאל פון דער קראנקען-קאסע.

יודישע קהלה-פערוואלטונג

פערהוליעט ס'פערמעגען און זיך אויפגעהאנגען

אין דארף גארקי האט זיך אויפגעהאנגען דער 60-יאהריגער יאן סאליער. צוליב דעם, וואס ער האט פערשיכרט און פערהולטאיעט זיין פערמעגען און דער חתן פון איינציגער טאכטער האט אויך צוליב דעם אפגעלאזען דעם שדוך.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיושורעז

(2) לזינווסבער פרייהייטס פלאץ 2, הארטמאן מליוארסקא 1, דאנילעצקי פיעטרקאווער 127, פעדלמאן צעגעלניאנא 32, צימער וואולטשאנסקא 37, וואיטשיצקי נאפיורקאווסקא 27.

שטיצע פון קהלה

עהערגעכטען איז פארגעקומען א זיצונג פון דער סאציאלער הילפס-קאמיסיע ביי דער יודישער קהלה. ס'איז פערטיילט געווארען 12 טויזענד זל. אויף סאציאלער הילף פאר פערשידענע יודען, וועלכע האבען זיך געווענדעט אין דער קהלה. צווישע אנדערען האט די קהלה אויך בעשטימט 200 זל. פאר דער פערבליבענער פאמיליע נאכ'ן ערמארדעטען אליה אהרן בראף זגערזשער 92.

איידער אריינצופאלען אין תפיסה האט ער זיך בעסער פער'סמ'ט

(2) דער גנב באלעסלאוו ריביצקי איז מיט גפליכע חדשים צוריק ארויס פון תפיסה זיינע גנבות האט ער אבער נישט אפגעשטעלט. די טעג איז פאליציי געקומען אויף זיינע שפורען. דערזעהענדיג, אז ער וועט נאכאמאל אריינפאלען אין תפיסה, האט ער זיך בעסער פערסמט. אפצוראטעווען איהם האט זיך שוין נישט איינגעגעבען.

ארעסטירט א אונטערצינדער

(2) אין דארף קטערי האט אויסגעבראכען א שרפה אין פאלווארק פון פויער יאן ולאדארטשיק נאך פיל מיה איז געלונגען צו פערלעשען די שרפה.

די פאליצייאישע אויספארשונג האט אבער פעסטגעשטעלט, אז ולאדארטשיק האט אליין אונטערצינדען זיין פאלווארק כדי צו בעקומען אסעקוראציע.

דער אונטערצינדער איז ארעסטירט געווארען און געבראכט געווארען אין לאדזער תפיסה.

פערמעגען

אויפגעהאנגען

אין אויפגעהאנגען

אין אויפגעהאנגען

אין

ליקווידירט אנ'אלטע גרויסע יודישע מאנופאקטור־פירמע

„אורזשאנד סקארבאווי" נעמט צו 10,000 שטיק סחורות

פאר שטייער־חובות און לאזט איבער ליידיגע פאליצעס

זייט איבער פופציג יאהר עקזיסטירט אין לאדז איינער פון די גרעסטע מאנופאקטור־פירמעס, וואלף זייבערט, פאלודניאווא 7. די דאזיגע פירמע איז געווען שטארק אנגעזעהען אין די היגע סוחרישע קרייזען, צוליב דעם שווערען קריזיס האט די פירמע אויך שטארק געליטען און בישט ווי־לענדיג, אז ס'זאל קומען צום אפשטעלען די צאהלונגען האט די פירמע מיט אנאהר צוריק זיך געווענדעט צו די היגע גרעסטע כאבריקאנטען, ביי וועמען זי האט גענומען סחורות מיט'ן פארשלאג פונאנדערצולעגען איהרע חובות אויף לאנגע טערמינען. די פאבריקאנטען זענען נאכגעקומען דעם דאזיגען פארשלאג. אבער בישט ווילענדיג אז עס זאל ליקווידירט ווערען אזא אלטע און אנגעזעהענע האנדעלס־פלאצובקע און אויפ'ן פארשלאג פון פרעזעס פון דער האנדעלס־קאמער ה' ראבערט זייער, האט די אקציען־געזעלשאפט „לודוויק גייער" און די „ווידזעווער מאנופאקטור" איבערגעגעבען זייערע סחורות זייבערט'ן אויף קאמיסיאנס־פערקויף.

די פירמע זייבערט איז אבער שולדיג געבליבען זיין איהר אייגענער אונטערנעהמונג א גרעסערע סך פאר אומזאץ־שטייער, און דעריבער האט דער מינעסטער שטייער־אמט אין חודש יאנואר פון הייב טיגען יאהר פערחתמעט א טייל פון די סחורות, וועלכע האבען זיך געפונען אויף לאגער וועלכע האבען אבער פאקטיש געהערט צו די פירמעס גייער און „ווידזעווער מאנופאקטור".

די דערמאהנטע פירמעס האבען אנגעהויבען צו אינטערווענירען אז דער „אורזשאנד" האט נישט קיין רעכט צו פערחתמענען סחורות, וועלכע געהערען נישט צו זייבערט'ן, נאר צו זיי, ס'האט אבער גארנישט געהאלפען, הגם די אינטערווענירענדע האבען זיך פערדופען אויף א בריף פון גייער.

פינאנץ־מיניסטער מאטושעווסקי צו דער וואר־שער האנדעלס־קאמער פון 4. דעצעמבער 1930, אונטער'ן נומער 18.214 אז די פינאנץ־קאמערען האבען דאס רעכט זיך צו פערזיכערען זייערע חובות מיט סחורות אבער דעמאלט ווען די סחורות זענען דאס אייגענטום פונ'ם שטייער בעל־חוב.

דאן איז די פירמע זייבערט אדורכגעקומען מיט דעם „אורזשאנד" אז דער חוב ווערט פונאנ־דערגעלעגט אויף חודשליכע ראטעס. מ'דארף בע־מערקען, אז די פירמע זייבערט האט געגאסען פון דער הנחה אלס הרשאוניק צו צאהלען נאר 1 פראצענט אומזאץ־שטייער.

די פירמע האט פינקטליך געצאהלט די ראטעס און אפילו דעם לעצטען חודש בעצאהלט די מאנאטליכע ראטע.

די פירמען גייער און „ווידזעווער מאנופאקטור" האבען זיך אבער אפגעזאגט ווייטער צו געבען זייערע בערט'ן סחורה, מורא האבענדיג אז דער „אורזשאנד" וועט ווידער'אמאל זיי סעקוועסטירען, דער־מאלט האט דער ניינטער „אורזשאנד" זיך טער־פליכטעט ווייטער נישט צו סעקוועסטירען קיין סחורות אויב די פירמע וועט פינקטליך צאהלען די ראטעס.

הייגסיגען מאנטאג זענען פלוצלונג געקומען אין דער פירמע זייבערט עטליכע סעקוועסטראטאר־רען גליין מיטגעבערענגט ראלוואגענס און אנגעהויבען אויפצולאדעווען סחורות פון דער פירמע אין „אורזשאנד" אריין, אויף דער פראגע פון ה' זייבערט, פארוואס מען טוט דאס, האט מען געענט־פערט, אז די „איזבא סקארבאווא" האט אפגעווארפען פאר דער פירמע די הנחה פון 1 פראצענט אומזאץ־שטייער און כדי זיך צו פערזיכערען דעם חוב וועט די סחורה צוגענומען ווערען אין לאגער פון פיגאנץ־אמט. ס'איז צוגענומען געווארען א גרויסער טייל סחורה און די גאנצע איבעריגע איז פערזיגעלט געווארען.

דינסטאג א גאנצען טאג זענען סארגעקומען אינטערווענצען פון די אייגענטימער פון דער סחורה די פירמען גייער און ווידזעוו, אבער אוך ווערגעבלעב. מ'האט זיי אפגעשיקט אין געריכט.

געכטען זענען ווידעראמאל געקומען די סעק־וועסטראטארען און האבען ווידעראמאל צוגענומען סחורה ביז'ן לעצטען שטיקעל. אין געשעפט זענען געבליבען גאנץ ליידיגע פאליצעס. ס'איז צוגענ־מען געווארען אין „אורזשאנד" ביז 10 טויזענד שטיק סחורה.

די פירמע זייבערט איז אזוי ארום אינגאנ־צען ליקווידירט געווארען, הגם זי האט די לעצטע 4 יאהר בעצאהלט איבער א מיליאן זל. שטייערן. דער גרויסער פערזאנאל איז געבליבען ארבייטסלאז.

דער דערמאהנטער פאקט האט געמאכט א גרויס־סען רושם ביי אלע אינהאבער פון די קאמיסיאן־לאגערן און ביים גאנצען קאמיסיאן־האנדעל, וועל־כער איז לעצטענס אזוי שטארק ענטוויקעלט.

ווי מיר דערוויסען זיך וועלען אין דעם דאזי־גען ענין אינטערווענירען די סוחרים־פעראיינען און די לאדזער האנדעלס־קאמער.

—:$:—

טויט־שטראף דורך הענגען

האט בעקומען דער גרויזאמער מערדער קאטשמארעק

אויספיהרליכער בעריכט פון נעכטיגען פראצעס

(2) נעכטען האט זיך אין היגען קריין־געריכט אנגעהויבען דער פראצעס געגען 29־יעהריגען קאזשמיערזש קאטשמארעק, וועלכער האט דעם 22. מאי ה. י. דערמארדעט אויף וואולטשאנסקא 95, די 45־יעהריגע אגניעשקא קאטשמארעק און דעם 22־יעהריגען עדוואארד פאדאלסקי.

ארום 10 א זייגער פיהרט מען אריין אין זאל דעם בעשולדיגטען און דעם 28־יעהריגען סטעפאן מאיאר, וועלכער ווערט בעשולדיגט, אז ער האט אפגעקויפט ביי קאטשמארעק'ן די צוגעלויבטע זאכען פון די דערמארדעטע. וויסענדיג, אז די זאכען שטאמען פון דעם שוידערליכען בעסטיאלישען פער־ברעכען.

נאכדעם פיהרט מען אריין אין זאל דעם בלוט־טיגען מערדער קאטשמארעק, וועלכער זעהט אויס, זעהר רוהיג.

ווען קאטשמארעק זעצט זיך אוועק אויף דער בעשולדיגונגס־באנק נעבען מאיאר'ן, ברעכט דער לעצטער אויס אין א געוויין און פערשטעלט זיך די אויגען מיט א טיכעל.

דער מערדער קאטשמארעק בערוהיגט דעם ווייב־נעבדיגען.

ארום האלב 11 א זייגער קומט אריין דער ריכ־טער־קאמפלעט: אנטאני אילינישש — פאר'זיצער, לאזשינסקי און קאזלאוזסקי — אסעסארען. פראר־קוראר — מעבדיצקי.

קאטשמארעקס פערטיידיגער — אריו. לילקער און מאיארס פערטיידיגער — אריו. יאשינסקי.

דער פארזיצער עפענט די געריכטס־פערהאנ־דלונגען און עס ווערט פארגעלעזען דער

בעשולדיגונגס־אקט

אין וועלכער עס ווערט איבערגעגעבען:

אויף וואולטשאנסקא 95 וואוינט די אלמנה עמיליא פאדאלסקא, א בעאמטין פון פינאנץ־אמט אין לאדז. צוזאמען מיט דער אלמנה האט דארט געוואוינט איהר 24־יעהריגער זוהן עדוואארד און איהר דינסט, די 45־יעהריגע אגנעשקא קאטשמא־רשיק.

צוליב דעם, וואס די אלמנה קאן נישט אויס־דעצלטען דאס הויז פון איהרע קארגע פערדינס־טען אלס בעאמטין, פערנעהמט זי זיך אויך מיט צוגרייטען מיטאג פאר מעהרערע פערזאנען.

ארום האלב פיר ביי מיטאג, ווען פאדאל־סקא איז אהיימגעקומען האט זי געטראפען די טיר פערשלאסען, אויף איהר קלאפען אין טיר האט איהר קיינער נישט געענטפערט. דאס האט ביי איהר ארויסגערופען א געוויסע אונרוהיגקייט און זי דאס אלארמירט די שכנים, וועלכע האבען אויפגעריסען די טיר און אריין אין דער וואוינונג.

ווען פאדאלסקא איז אריין אין ערשטען צימער, האט זיך פאר איהר פארגעשטעלט א שוידער־ליך בילד און זי איז געפאלען אין חלשות. ביי דער שווע איז געלעגען מיט א צושפאלטענעם קאפ דער זוהן פון דער אלמנה, עדוואארד פאדאלסקי, אהן סמנים פון לעבען, און אין א קאלוזשע בלוט, די פער'חלשטע פרוי האט מיט דערמינטערט און דער ארויסגערופענער דאקטאר פון פאגאטאוויץ האט פעסטגעשטעלט דעם טויט פון חער'הרג'עטען עד־גאנצ.

אין דער וואוינונג האט געהערשט אנ'אונאר־דנונג און די פרוי פאדאלסקא האט געהייסען אויס־זוכען איהר דינסט קאטשמארעק, וועלכע איז נישט געווען אין שטוב.

זוכענדיג אין דער וואוינונג האט מען געפו־נען אין בעט, פערהעקט מיט קישענעס, אויף מיט א צושפאלטענעם קאפ די דינסט קאטשמא־רעק אויף שוין א טויטע.

באלד איז ארויסגערופען געווארען פאליציי און עס איז אוועק אנ'אויספארשונג, פעסטצושטעלען די סיבות פון מארד און ווער עס איז דער בעסט־יאלישער מערדער.

עס האבען גענומען קורסירען פערשידענע ווער סיעס איבער דעם שוידערליכען מארד פון די 2 מענשען. מען האט אויסגעפארשט די שכנים און פאמיליע און פרייטאג שפעט אין אוועגד איז די אויספארשונגס־פאליציי געקומען צו דער איבער־צייגונג, אז דעם מארד האט אויסגעפיהרט א שיואגער פון דער דערמאהנטער דינסט קאטשמארעק, אנ'עלעקטראמאנטער פון סיליעז. קאזשימיערזש קאטשמארעק.

קיין סיליעז זענען ארויסגעשיקט געווארען גע־היים — אנגעטען און פאליציאנטען, וועלכע האבען בעלאגערט דאס הויז, נאכדעם ווי זיי האבען זיך דערוויסט, אז דער מערדער איז שוין געקומען צו זיך אהיים.

דער מערדער איז שוין געשלאפען, ווען פאליציי האט אנגעקלאפט אין טיר. מען האט איהם אויפ־געוועקט, געהייסען אנטון און מיטגעהן. דער מע־דער האט ארויסגעוויזען קאלטקייט, גלייך ווי נישט איהם מיינט מען עס. פאליציי האט איהם אנגעטון קייטעלעך אויף די הענד און אפגעפיהרט קיין לאדז אין אויספארשונגס־אמט.

פינף א זייגער פארטאג האבען שוין אין לאדזער אויספארשונגס־אמט געווארט העכערע פא־ליציי־בעאמטע און ווי נאר מען האט ארייגעבראכט דעם מערדער, איז מען צוגעטרעטען צו דער אויס־פארשונג.

אין אנהויב האט זיך דער מערדער נישט גע־וואלט מודה זיין, אז ער איז דאס דער מערדער ער האט אפילו געפרובט אפלייקענען, אז ער איז אין קריטישען טאג געווען אין לאדז. נאר ווען מען האט איהם געגומען אונטער א קרייץ־פערהער, האט ער ענדליך ארויסגעזאגט:

— יא, איך בין זיך מודה, איך האב זיי דערמארדעט.

דערויף האט ער דערצעהלט פרטים פון זיין בעסטיאלישער טאט.

א גנב און דעזערטער

פון פעסטשטעלען די פערסאנאליע פון מער־דער איז צו זעהען, אז ער איז 29 יאהר אלט, אנ'־עלעקטראמאנטער פון פאך, איז שוין געווען בע־שטראפט פאר גנבה און דעזערציע.

אויף דער פראגע פון פארזיצער איז ער זיך מודה אין גרויזאמען פערברעכען און גיט אויס־פיהרליכע ערקלערונגען אויף אלע פראגען ענט־פערט ער מיט א פולשטענדיגע רוהיגקייט.

וואס עס דערצעהלט דער מערדער

אויף א רייה געשטעלטע פראגען פון פארזיצער דערצעהלט דער מערדער, אז דעם 21. מאי איז ער געקומען צופאהרען קיין לאדז פון סילעזיע. אין זעלבען טאג איז ער אוועק צו זיין שווגערין, בדי זיך דארט צו זעהן מיט זיין ווייב. דער צוועק פון דאזיגען בעזוך איז געווען צו דער'הרג'ענען זיין ווייב, ווייל זי פלעגט איהם דראהען מיט אויספרעגען די אויגען. ביי פאדאלסקין האט ער זיין ווייב נישט געטראפען, איז ער אין אוועגד צוריקגעפאהרען קיין סילעזיע. אויף צומארגענס דעם 22. מאי איז ער נאכאמאל געקומען קיין לאדז און איז אוועק צו זיין שווגערין, וועלכע האט געדינט ביי פאדאלסקין. זיין שווגערין האט גראד געבעט ס'בעט, אין זעל־בען מאמענט האט זיך דערהערט א קלאפען אין טיר, האט ער געמיינט, אז דאס קלאפט זיין ווייב איז ער געווארען שטארק אויפגערעגט און האט א כאפ־געטון דעם האמער, וועלכען ער האט עהאט אנגעגרייט אין דער וואליזע. עס האט איהם דאן אנגעכאפט א משוגעת און איהם האט זיך אויסגע־דאכט, אז זיין שווגערין קאטשמארעק איז זיי־ווייב. האט ער איהר דערלאנגט א זעץ מיט'ן זאכ־מער אין קאפ פון וואס זי איז געפאלען אויפ'ן בעטגעוואנד. ערשט דאן האט ער זיך געכאפט, אז ער האט דער'הרג'עט אנ'אונשולדיגע פרוי און ער האט גענומען צושטרייט ארומלויפען איבערן שטוב און אויסגעבראכען אין א געוויין.

פלוצים איז אנגעקומען פאדאלסקי. דעם מער־

היינט און פאלג. טעג!

העכסט־אינטערעסאנטער קלאנג־פילם אין דער פוילישער שפראך פון דער פראד. רעזשי: „Paramount" Ryszard Ordyński

די וועלט אהן גרענצען

טרוים פון דער מענשהייט פון 20־טען יאהרהונדערט. ליבעס־דראמע פון א יונגען ערפינדער.—אין די הויפט־ראלען:

Adam Brodzisz, Marja Dąbrowska, Szczawiński, Halicz

אויסער'ן פראגראם: מלאנג־צונאבע מוזיק פון פערשידענע פעלקער.

קלאנג־קאמעדיע און אקטואליטעטען.

אנהויב אין געוועהנליכע טעג 5 אכמיטאג שבת, זונטאג און יום־טוב 2,30 ביימאג

פאפולערע פריזען.

דער זאל איז מעכאניש ווענטילירט.

איריז

יעדען קוואנטום

צו ביליגע פרייזען

ליפערט

Lodownia Południowa 22

tel. 190-48 i 191-26.

לאַגע פון די יידען אויף דער גאַנצער וועלט

רעפעראַט פון דעפּ. גרינבוים

באַזעל, ((יט״א). ווי מיר האָבען שוין געלעגראַפיש מיטגעטיילט, האָט דעפּ. גרינבוים אויף אייגע פון די זיצונגען פון קאָנגרעס געהאַלטען אַ רעפעראַט וועגען די „לאַגע פון די יידען אין די גלות־לענדער״, דעפּ. גרינבוים האָט אין זיין רעפעראַט געזאָגט:

מיט געפיהל און עהרענפיוכט און מיט אחריות־מורא בעטרעט איך די טריבונע, אויף וועלכער עס האָט זיך מיט 34 יאָהר צוריק צום ערשטען מאָל געהערט די שטימע פון אַ שטאָלצען יוד וועגען דער לאַגע פון אונזער פאָלק אין גלות. דער גורל וויל אַזוי, דאָס איך זאָל אָנהויבען מיין איבערזיכט מיט אַ בלוטיגער ערשיינונג אין יידישען לעבען, וועגען וועלכען איך וואָלט נישט געוואָלט רעדען, איך בין געצוואונגען אָנצוהויבען מיין איבערזיכט מיט דעם בלוטיגען פּאָגראָם וועלכער איז מיט אייניגע טעג צוריק פאָרגעקומען אין סאַלאָניקי, נאָך דעם קריג האָט זיך אָנגעהויבען די ליקווידירונג פון דעם יידישען צענטער אין דער דאָזיגער שטאָט. קיינער האָט זיך אָבער נישט געקענט פאָרשטעלען, אַז אין סאַלאָניקי וועט פאָרקומען אַ פּאָגראָם, אַז די סאַלאָניקער יידען וועלען האָבען קאָוישטעהען דעם טעם פון אַ שחיטה, וואָס מען האָט געגלויבט, אַז דאָס איז געווען דער גורל בלויז פון די רוסישע יידען.

מיר ווערען פערשיידיגט, יעדע רעגירונג האָט פערשטענדליך דעם חוב צו זיכערען אין לאַנד די רוהע און אָרדנונג, אָנצונעהמען מיטלען, אַז עס זאָל נישט פערגאָסען ווערען אומשולדיג בלוט און אַז רוהיגע בירגער זאָלען נישט בעפאַלען ווערען, אויף אַנ׳אונפערשטענדליכען אופן, אָבער, ווערט דאָס שוין צו אָפט געטון, יען עס האַנדעלט זיך וועגען יידען, דעמאָלט קומט מען צושפּעט. דעמאָלט האָט מען נישט געהאַט קיין ידיעות וואָס עס קומט פאָר א.א.וו. די אַנטי־יידישע אַרויסטרעטונגען ווערען אומעטום, מעהר אָדער ווייניגער, גוט פאָרגעבריים. אומעטום איז אַ פּאָגראָם אַ מיטעל פון אַ מאַסען־טעראָר. גלויבט נישט, די, וואָס ווילען אייגרעדען, אַז אַ פּאָגראָם איז כמעט אַ נאַטור־ערשיינונג. דאָס איז נישט קיין נאַטור־ערשיינונג, נאָר בלויז די אַרבייט פון מענשען, וועלכע ווילען טעראָריזירען די יידען, כדי אַזוי־אַרום זיי צו ערגיר־דערעגען און אונטערדריקען.

ווען מיר מאַכען פאַרבערייטונגען פאַר אַ זעלבסטשוץ האַלט מע ודאָס פאַר אַ פערברעכען, גאַנץ זעלטען ווערט צוגעגעבען, אַז אויך מיר האָבען די הייליגע רעכט זיך צו פערטיידיגען בעת אַ פּאָגראָם. דאָס ווערט בעצייכענט אַלס אַ פיינדליכער אַקט, אונזערע פאָטערס און מיר אַליין מיינען, אַז פּאָגראָמען זענען אַנ׳ערשיינונג וואָס איז פערבונדען מיט אַ געוויסער אָרדנונג, למשל מיט׳ן צאַרישען רוסלאַנד, און די נאָך־מלחמה־יאָהרען האָבען מיר זיך אָבער איבערצייגט אַז דאָס איז געווען אַ זעלבסט־אָפּגאַרעריי. די ווירקליכקייט האָט בעוויזען, אַז אויך אין בערלין און אויפ׳ן וויעגער אונ׳יווערזיטעט קען מען שלאָגען יידען. ווען עס ווערט אונטערהיג און מען פיהלט זיך ווי אויף אַ וואולקאַן, שלאָגט מען יידען אומעטום. מיר זענען אין ערגעץ נישט זיכער, בעזונדערס נישט אין מזרח־אייראָפּא. דאָס שאַפען די דאָזיגע זיכערהייט איז אַ פּראָבלעם פון אונזער יידישעס לעבען. דער היינטיגער דור וועט נישט דערלאָזען זיך אויסצושעכטען ווי דאָס האָבען געטון אונזערע פאָטערס, דער היינטיגער דור וועט זיך אַליין פערשיידיגען, אונזערע זיידעס האָבען געגלויבט אַז די גלייכבערעכטיגונג וועט לעזען די יידען־פראַגע, צום ערשטען האָט דאָס געזאָגט אחד העם אין דער העברעאישער ליטעראַטור און דערנאָך מאַקס נאָרדוי מיט זיין מעכטיגער שטים: עס איז נישט ריכטיג, אויף אין די לענדער, וואו יידען זענען גלייכבערעכטיגט איז די יידען־פראַגע נישט געלעזט. אדרבא, אין די דאָזיגע לענדער ווערט די פראַגע נאָך אַ פיל שווערער אויפ׳ן מעהר פערפלאָנטערט, אַלס די אייגציגע רעכטליכע בעגרענצונג. בעת די יידען האָבען בעקומען די גלייכבערעכטיגונג האָט אויף דער וועלט געהערשט דער ליבעראַליזם. די מלוכה האָט זיך נישט געמישט אין עקאָנאָמישען לעבען פון לאַנד. אין דער פריער קאָנקורענץ האָבען די הויפּט ראָל געשפּילט די ווירטשאַפטליכע כוחות, ווען אַ בער דער ליבעראַליזם האָט געגומען אונטערגעהן האָט די מלוכה אָנגעהויבען זיך וואָס אַמאָל מעהר זיך אַריינמישען אינ׳ם עקאָנאָמישען לעבען, וועגענדיג דער רעגולאַטאָר פון דאָזיגען לעבען, איז אַריינגעטרעטען אַ קאַרדינאַלע ענדערונג., די יידען ווערען בעשרענקט אין זייערע פעהיגקייטען און ווערען קרבנות פון דעם נייעם סיסטעם. די יידען מוזען פערלאָזען זייערע אַרבייטס־וואַרשטאַטען און זיי אָפּטרעטען פאַר די מענשען פון דעם הערשענדען קלאַס און פון דעם הערשענדען פאָלק.

מען וועט אָנווייזען אויף די מינדערהייטס־רעכט, וועלכע איז גראָד דורך אונז ציוניסטען אויס געקעמפט געוואָרען אין דער צייט פון דער וועלט־מלחמה. דער פרינציפּ פון דער מינדערהייטס־רעכט האָט זיך דורכגעזעצט אַז וועג און האָט בעקומען אַנ׳אינטערנאַציאָנאַלע גאַראַנטיע, מיר האָבען אָפּגעהאַלטען אַ נצחון, אָבער אויף דעם פאַפיר, איך קיין איין אייגעם פון די נייע מלוכות, אויסער אין די קליינע ווי עסטלאַנד מיט איהרע פינף טויזענד יידען אָדער לעטלאַנד ווי עס לעבט אויף אַ קליינע צאָהל יידען, דייטשען און רוסען — זענען די מינדערהייטס־רעכט נישט רעאַליזירט געוואָרען, אומעטום אין אַלע לענדער וואו עס זענען פעהאַן גרויסע יידישע קבוצים, מוזען מיר פיהרען אַ קאַמף פאַר אונזערע אינדיווידועלע און קאָלעקטיווע רעכט, אין דאָזיגען קאַמף הויבען מיר אָן ווערען פערמאַטערט און צוזאַמענגעבראָכען, די הויפּט־סיבה פון דער דאָזיגער ערשיינונג איז פילייכט דאָס פערהאַלטען זיך פון פעלקער־בונד צו די מינדערהייטס־רעכט, דער פעלקער־בונד האָט די דאָזיגע רעכט אַנערקענט, אָבער דאָס איז מעהר נישט געווען ווי אַ פראַזע.

פון די ענדערונגען, וועלכע די וועלט־מלחמה האָט געבראַכט אין דער סטרוקטור פון איירָאָפּאַ. האָבען מיר אַמעהרסטען געליטען פון דער ענטזיקונג פון די געשעהענישען אין סאָוויעט־רוסלאַנד. ס׳רוב קולטורעלע און פּאָליטישע ווערטען מיט וועלכע מיר לעבען היינט־צו־טאָג זענען געבוירען געוואָרען דורך צער און יסורים פון דעם גרויסען יידישען קבוץ אין אַמאָליגען רוסלאַנד.

די רעוואָלוציע האָט געמאַכט אַ תל פון דאָס אַלטע רוסישע יידענטום, אמת די סטסר האָט אונטער׳ן דרוק פון די ציוניסטען־סאָציאַליסטען געגונען מען זוכען אַ וועג ווי אַזוי לעזען די פראַגע, פון אַריינצוציהען די יידישע מאַסען אין דער נייער געזעלשאַפטליכער אָרדנונג, וועלכע ווערט איצט דאָרט געבויט. ווען מיר ווילען זיין אופריכטיג מודען מיר ערקלערען, אַז קיין שום אַנדערע רעגירונג האָט זיך נישט אַזוי פיל בעשעפטיגט מיט דער יידען־פראַגע. עס ווערען געמאַכט פרובען פון קאָלאָניזאַציע אַריינצוציהען די יידען אין דער אינדוסטריע, די גרויסע מאַסען אָבער פון רוסישען יידענטום זענען געבליבען אויסערהאַלב פון נייעם לעבען פון ראַטען־רוסלאַנד. עס איז פערהאַן דאָרט אַ ציוניסטישע בעוועגונג, די יוגענד בעגעגט קרבנות פאַר׳ן ציוניזם, זי לעבט, כדי צו שאַפען אַ נייע יידיש לעבען, אַ פריי נאַציאָנאַל לעבען, די יידישע יוגענד אין רוסלאַנד געהט אין די תפיסות פון דער ג.פ.אר. זי ווערט פערשיקט אין די קאַלטע וויסטען פון סיביר, אין די גליהענדע וויסטען פון טורקעסטאַן, ווי אַמאָל די רעוואָלוציאָנעערען און דער פאָדעם פון דער ציוניסטישער בעוועגונג ווערט נישט איבערגעשניטען, נאָר שפּינט טראָץ אַלעם ווייטער זיין וועג. דער ציוניזם אין רוסלאַנד איז שטענדיג געווען אַ מערטירער־ציוניזם, פון דער דאָזיגער טריבונע גיבען מיר איבער אונזערע פריינד אין רוסלאַנד אונזערע טיפסטען און וואַרימסטען ברודער־גרוס. (שטורמישער ביפאַל).

און נאָך אין אַ איין לאַנד איז פאָרגעקומען אַ רעוואָלוציע, אין שפּאַניען, די דאָרטיגע רעוואָלוציאָנערע רעגירונג האָט פערשטאַנען אַז זי מוז פון זיך אָפּוואַשען דעם שאַנד־פלעק פון 15־טען יאָהר הונדערט בנוגע די יידען, געוויסע פאָרמען, אין וועלכע עס איז געקומען צום אויסדרוק דער רעוואָלוציאָנערער שטורם, האָט אין די קריסטליכע מאַסען אַרויסגעהויפען אַ געוויסע בעוועגונג. און עס ווערט געשאַפען אַ לעגענדע פון יידישע נקמה, דאָס איז אָבער בלויז אַ נקמה פון דער געשיכטע, וועלכע קומט צום אויסדרוק צוליב די אָנגעזאַמעלטע בלוטיגע ליידען און יסורים, וועלכע די יידען האָבען אַמאָל איבערגעלעבט, אַזוי איז געווען אין רוסלאַנד, אַזוי איז געווען אין שפּאַניען.

אין די באַלטישע לענדער וואוינען איצט ביי אַ 6 מיליאָן יידען, פילייכט עטוואָס מעהר. דאָרט ענטוויקעלט זיך דער זעלבער פּראָצעס אויף אַ עוואָלוציאָנערען וועג. דאָס שטעטעל איז אינגאַנצען רואיגירט, דאַגעגען די גרויסע שטאָט וואַקסט און מיט איהר וואַקסט אויך די פאופּעריזאַציע און פערוילדונג ביי יידען. די יידישע יוגענד ווייסט נישט וואוהין צו געהען, און די עלטערע שטאַמען אויס, פון בויט און פערצווייפלונג, אין די אַלע לענדער, ענטשטעהט אַ נייע יידישע פאָדערונג, וועגען וועלכע אונזערע פאָטערס האָבען נישט געהאַט קיין אַהנונג דאָס איז די פאָדערונג נישט נאָר פון אַלגעמיינע רעכט, נאָר הויפּטזעכליך פון רעכט אויף אַרבייט, רעכט צו דער האַלטען די עקזיסטענץ, דאָס ערגסטע איז, וואָס אַלע טויערען פון דער וועלט זענען פאַר יידען פערמאַכט, אַזוי זעהט אויס דער גלות אין אַלע לענדער און אין אַלע צייטען.

ווען איך שטעל אייך פאַר דאָס יידישע לעבען, זעה איך פאַר מיר אַזאַ בילד: עס דאַכט זיך מיר, דאָס אין לענדער, בעזונדערס אין די לענדער, וואו עס וואוינען גרויסע יידישע קבוצים אַרבייט אַ געוואַלדיגע גרויסע און שרעקליכע צענטראַפּיגע און מיר יידען געפינען זיך אינעווייניג, די מאַשין דרייט זיך מיט אַ שרעקליכער געשווינדקייט, פערכאַפּט וואָס מעהר יידען, צערייבט זיי און וואַרפט זיי אַרויס אַזוי ווי קליינען, פון דעם דאָזיגען בילד קאָן איך זיך נישט בעפרייען. אין סימבאָל פון יהודי הנודד שטעקט אַ טיפער אמת, דער טרעגער פונים יידישען פאָלקסגעדאַנק, פונ׳ם יידישען פאָלקסלעבען איז שטענדיג געווען דער וואַנדערענדער, פון אַלעמען אָפּגעשטויסענער און אונטערדריקטער יוד, וועלכער מוז זיך שאַפען נייע לעבענס־פאָרמען, ווייל די אַלטע זענען צושטערט.

ד יוועלט האָט צו אויסקלייבען: אויב עס זולען געשאַפען ווערען גינסטיגע בעדינגונגען פאַר די בלייענדע און שאַפענדע קרעפטען, אויב יענע שטערונגען, וועלכע ברעכען אונזערע קרעפטען ווע לען בעזייטיגט ווערען, דאַן וועלען מיר דער וועלט וואונדער ווייזען, וועלען אָבער די בויענדע קרעפטען צושטערט און צובראָכען, דאַן וועלען די דאָזיגע קרעפטען זיגען, יעדער מלוכה־מאַן, בעזונדערס ביי אונז אין מזרח־אייראָפּא ווייסט דאָס, אָבער ער האָט נישט דעם מוט צו אַרויסציהען פון דעם די נויטיגע מסקנות, ווען מיר מאַכען דעם איבערזיכט איבער דאָס יידישע לעבען פון די ערשטע נאָך־מלחמה־יאָהרען ביז היינטיגן טאָג, זאָגען מיר, אויב די וועלט וועט צעשטערען די בויענדע קרעפטען, וועלכע זאַמלען זיך אָן אין יידישען פאָלק דאַן וועט דער רב מנין ובנין פונ׳ם יידישען פאָלק זיך פערוואַנדלען אין אַנ׳אונגעהויערע צעשטערענדע קראַפט. אָבער ווען די וועלט וואָס אַנדערע אויסקלייבען, אויב זי וועט אונז פערשטעהן, און שאַפען פאַר אונז אַזעלכע בעדינגונגען, אין וועל כע אונזערע בויענדע און שאַפענדע קרעפטען זענען לען יואַקסען, דאַן וועט די וועלט זיך אַליין פון קללה בעפרייען און אויך דאָס יידישע פאָלק פון זיין גלות. (שטורמישער ביפאַל.)

שטיער געלינטשט אַ יוד אין יאשון

אין יאַשון האָט פּאַסירט אַ פאָרפאַל, וועלכער האָט זיך שיער פערענדיגט טראַגיש פאַר׳ן יידישען פריזיער פון טשאַרני בור משה קיקאָיען.

מ. ק. פאָהרט איינמאָל אין יואָך אין יאַשון וואו ער האָט שטענדיגע קליענטען:

דעם פאָרלעצטען מאָל, ווען משה ק. האָט זיך צוריקגעקעהרט פון יאַשון קיין טשאַרני בור, האָט ער זיך געכאַפּט, אַז ס׳פעהלען איהם אַ טייל פון זיינע געצייג.

פאָהרענדיג צום צווייטען סאָל אין יאַשון, האָט ער אָפּגערעדירט אַלע זיינע קליענטען און גענומען אויספרעגען זיינע בעקאַנטע צו האָבען זיי אַמאָל נישט געפונען געצייג, וועלכע ער האָט בעת זיין אַרבייטען אין יאַשון ווי ער רעכענט פערלוירען.

איינער פון די קליענטען, האָט איהם אָנגעזען אויף דעם דאָרטיגען קריסטליכען אייגוואוינער מ., ביי וועמען, ס׳זאָל זיך געפינען זיין געצייג.

צוקומענדיג צו מ.׳ס שטוב האָט ק. געטראָפען שטעהענדיג אין טיר אַ קליינע שיקסעלע. ביי וועלכע ער האָט פונאַנדערגעפרעגט, צי האָט זי געזעהען ביי זיך אין שטוב פריזיר־מכשירים.

דאָס שיקסעלע האָט אָבער מורא געהאַט צו ענטפערען און אָנגעהויבען וויינען און איז אַנטלאָפען אין שטוב.

ק. איז דערווייל אַריין צו אַ קליענט אַרומשעדען אַ פריזיליין.

ווען ק. איז געשטאַנען ביי דער אַרבייט האָט זיך אין וואוינונג אַריינגעריסען אַ קריסטליכע פרוי און אַראָפּגעלאָזען קיקאָיען אַ שטאַרקען אַטש אין פנים. ווען דער פערוואונדעטער און איבערלעבענער ק. האָט געפרעגט פאַרוואָס איז זי איהם בעפאַלען, האָט זי היסטעריש אויסגעשריגען:

— רוצח! דו האָסט געוואָלט, קוילענען מיין שאָכטער! נאָר איצט, וועסטו שוין אַ לעבעדיגער נישט אַרויסגעהען פון דאַנען.

ביי די ווערטער איז די קריסטען אַרויסגעלאָפען אויף דרויסען. אין אַ ווײַלע אַרום איז זי געקומען צוריק מיט נאָך עטליכע קריסטען, וועלכע האָבען אָנגעהויבען מכבד צו זיין קיקאָיענען מיט קלעפּ. אין איין אויגענבליק האָט זיך פערזאַמעלט אַ גרויסער המון קריסטען, וועלכע האָבען אָנגעגעבען מען לגבי ק—ן אַ דראָהענדע שטעלונג, און יעדער יוים ווי טראַגיש וואָלט זיך פערענדיגט דער דאָזיגער אינצידענט, ווען אין דעם מאָמענט וואָלט אין שטעטעל נישט אָנגעקומען אויף אַ דאָזיגער דער קאָמענדאַנט פון יאַשונער פּאָליציי־פּאָסטערונעק ווע מען ס׳איז געלונגען צוטרייבען דעם המון און אָפּראַטעזען דעם ביז צום טויט דערשראָקענעם יידען.

דער קאָמענדאַנט האָט דערנאָך לעגיטימירט קיקאָיענען און אויסהערענדיג די טענות פון די קריסטען, האָט דער קאָמענדאַנט געהייסען רופען דאָס שיקסעלע.

אויף דער פראַגע פון קאָמענדאַנט, צי האָט איהר ק. אָנגעריהרט כאָטש מיט אַ פינגער. האָט דאָס שיקסעלע געענטפערט, אַז נישט.

די דאָזיגע דערקלערונג האָט בערוהיגט די קריסטען און זיי זענען זיך רוהיג פונאַנדערגעגאַנגען.

ד״ר ראַבינזאָן
פּאָדעמביע
גראַנד־פּענסיאָנאַט

ליבע און טויט

סענסאַציאָנ. עראָטישער ראָמאַן פון לאַדזער געבע

ר. איזראַעל

(56

— וואָס איז דאָ געשעהען, האָבען ביידע גלייכצייטיג אויסגעשריגען. דאָס איז דאָך פשוט אונגלויבליך. ערשט מיט צעהן מינוטען צוריק האָבען מיר דאָך איהם דאָ געזעהען אַ פעסט געבונדענעם און כמעט אָהן כוחות. וואָס פאַראַ רוחות האָבען זיך אַריינגעמישט אין דעם גאַנצען ענין.

דער געלער האָט זיך אָנגעהויבען צו צלמ׳ען און פערלעגט די הענד ווי צו אַ תפילה.

— מיר האָט דאָס האַרץ גלייך געזאָגט, אַז עס וועט געשעהען עפּיס שרעקליכעס, אַז מי־ געהען טון אַ שלעכטס זאַך. גרויסער גאָט, זיי מיר מוחל מיינע זינד.

— שווייג! ווייל איך וועל דיך דאָ דערהרגענען, דו פערפליכטער קערל, שפּיל מיר נישט אויף די נערוועז, ווייל איך וועל זיין פעהיג אויף אַלעס.

דער געלער האָט געציטערט ווי אין קדחת, ער האָט זיך אָבער שוין מעהר נישט אָנגערופען מיט קיין איין וואָרט. האַנס איז אַרומגעלאָפען אַ ביסל אַ משוגענער איבער׳ן גאַנצען גרויסען רוים. ער האָט איבערגעוואָרפען איין פּאַק נאָר׳ן אַנדערען אין פאַק נאָר׳ן אַנדערען, אין יעדע בוקסע אַ ביסל אַרויפגעקוקט, אַ ביסל אַרויפגעקוקט

ווי אזוי פרעז. ווילסאן האט ארויסגעגעבען זיין בעפרייאונגס-מאניפעסט פאר פוילען

(דערצייהלט פון איגנאצי פאדערעווסקי)

אין שייכות מיט, ען עגטהילען דעם דאנקבאר־קייטס־דענקמאל פאר'ן פרעזידענט ווילסאן אין פוילען, פערעפענטליכט די צייטונג א.ב.צ. אנ'ינ־טערעסאנטען געשפרעך מיט איגנאצי פאדערעווסקי, וועלכער געפינט זיך לעצטענס אין דער שווייץ.

פאדערעווסקי דערציילט גענוי די גאנצע כאר־געשיכטע ארום דעם ווילסאן־מאניפעסט, :: וואס האט פראקלאמירט די שאפונג פון דער פוילישער מלוכה.

אנגעהויבען האט עס זיך — דערציילט פאדע־רעווסקי אין הערבסט 1916 דעם 5־טען נאוועמבער בין איך אנגעקומען קיין וואשינגטאן. אויפ'ן דאר־זיגען סאג האט פרעזידענט ווילסאן געהופען אין „ווייסען הויז" א קאנפערענץ פון אלע פרעזעסען פון די הילפס־פעראיינען פאר די מלחמה־קרבנות אין אמעריקע. אלס פארזיצענדער פון פוילישען קאמיטעט בין איך דעמאלסט אויך געווען איינגעלאד־דען אויף דער קאנפערענץ.

— דאס איז געווען א טאג ערב די נייע פרעזי־דענט־וואהלען אין אמעריקע, ווען ווילסאן האט זיך בעמיהט צו געווינען די שטימען פון די 4 מיליאן פוילישע אימיגראנטען פאר זיין קאנדידאטור. צו־זאמען מיט די איבריגע פארשטעהער פון די הילפס־קאמיטעטען האב איך זיך געפונען אין איינעם פון די רעפרעזענטאנטן־זאלען פון ווייסען הויז. דאס א געוויסער צייט איז אין זאל ארייגגעקומען דער אינ־טענדאנט פון „ווייסען הויז", הובער, ערקלערענדיג סאגנ:

— דער פרעזידענט ערווארט אייך.

— אלע זענען אויפגעשטאנען, בלויז איך, בין געבליבען זיצען אויפ'ן ארט. הובער איז דערפון פער־חידושט געווארען. אבער איך האב ערקלערט אפען, אז איך בין געקומען אהער אלס שליח פון פוילישען פאלק און דעריבער בעט איך א בעזונ־דערע אויידיענץ ביים פרעזידענט.

און א פערטעל שעה ארום האב איך זיך געפור־נען אין קאבינעט פון פרעזידענט ווילסאן.

באלד נאכ'ן בעגריסען פרעגט מיך דער פרע־זידענט:

— וואס טראכט איהר וועגען דעם מאניפעסט פון דעם רוסישען צאר צום פוילישען פאלק?

איך האב אויסגעדהייקט מיין מיינונג :נוען דאזיגען פרוב צו שאפען א כלומרשטע אומאפהענ־גיגע מלוכה וואס וואלט אין דער ווירקליכקייט ע־ווען א מלוכה'לע אפהענגיג פון פרעמדע.

— איך פרייי זיך באמת, וואס אייער מיינונג דעקט זיך פולשטענדיג מיט מיינע.

אין ווייטערען פערלויף פון שמועס האט ער מיר אנגעצייכענט זיין אויפבוי־פראגראם פון דער נייער פאליטישער און ווירטשאפטליכער וועלט־סטרוקטור און איך האב איהם פארגעשטעלט די פוילישע שטרעבונגען צו פעראייניגונג און אונאפ־הענגיגקייט.

— ווילסאן האט אלץ אויסגעהערט אויפמערק־זאם. ער האט צוגעשטימט, אויסגעפרעגט זיך יעגען פערשידענע פרטים, דערביי האט איהם ספעציעל אינטערעסירט די קאמוניקאציע־פראגע פון פוילען מיט'ן ים. געזעגענדיג מיך, האט ער פערזיכערט אין יואריגע ווערטער, אז די פאליאקען קענען זיין זיכער אין זיין אונטערשטיצונג.

מאנטאג, דעם 8. יאנואר האב איך בעקומען א דרינגענדען טעלעפאן פון מיין הארצען־פריינד, ווילסאנס ראטגעבער, פולק. עדווארד הוסע, וועל־כער האט געמאלדען, אז ער דארף זיך מיט מיר זעהן אין א זעהר דרינגענדען ענין, דערביי האט ער מיר ערקלערט:

— גרייט צו א מעמאריאל וועגען פוילען. איך מעלדע אייך, אז אין צעהן טעג ארום וועט פרע־זידענט ווילסאן פארלייענען אין סענאט דעם מאנ־ניפעסט, וואס וועט פארמולירען די בעציהונג פון די פעראייניגטע שטאטען צו די קעמפענדע מלוכות און וועט גלייכצייטיג קלאר מאכען די שטעלונג וועגען די צילען פון דער וועלט־מלחמה. אמעריקא ווארפט איהר שטים אויף דער וואג־שאל פון די היסטאריש געשעהענישען....

— צום בעשטימטען טערמין איז דער מעמאר־יאל געווען פערטיג, צום ערשט האט איהם פולק. הוסע גענוי דורכשטודירט. דערנאך איז ער פאר־געשטעלט געווארען פאר'ן פרעזידענט ווילסאן. די גאנצע צייט האט הוסע ביי יעדער געלעגענהייט אונטערשטיצט די פוילישע פארלאנגען. ווען וויל־סאן האט זיך פערמאכט אין זיין קאבינעט, כדי צוצוגרייטען זיין מאניפעסט, האט ער מיט זיך גענומען דעם מעמאריאל.

נאך מיט א טאג פריהער קלינגט מיר אן הור־סע און זאגט:

— מארגען זאלט איהר לייענען די צייטונגען, איהר וועט דארט געפינען אזא בייעס, אז דער א־טעם וועט אייך אפגענומען ווערען.

אין אזוי איז טאקע געשעהען. צומארגענס דעם 22. יאנואר 1917, האב איך געהאט א קאנצערט אין ספארטאגבוריי. באכ'ן קאנצערט האב איך בע־קומען די צייטונגען, וואו עס איז געווען אפגעדרוקט דער טעקסט פון ווילסאנס מאניפעסט.

דער מאניפעסט האט ענטהאלטען דעם פיא־גראם צו רעאליזירען אויף דער גאנצער וועלט די פרינציפען פון יושר און גערעכטיגקייט. פיל פארמולעס זענען דארט געווען אויסגערעכענט. א־בער דער מאהנט איז געווען בלויז איין נאמען: פוי־לען. דער פרעזידענט פון דער גרעסטער וועלט־מאכט האט ארויסגעדרוקט די לאזונג: פוילען, — „א פעראייניגטע, אונאפהענגיגע און זעלבסטשטענ־דיגע מלוכה".

— איצט — פערענדיגט פאדערעווסקי — ווערט אפגעצאהלט דער גרויסער דאנקבארקייטס־חוב פאר ווילסאנען, אין דער רעזידענץ פון בעפרייטען גערב פוילען ווערט אויפגעשטעלט דער דענקמאל פון גרויסען פאליאק פאר'ן גרויסען אמעריקאנער.

די בעגריסונגס־רעדע פון אלבערט טהאמא אויפן ציון. קאנגרעס

באזעל (י.ט.א.) אויף איינער פון די לעצטע קאנגרעס־זיצונגען האט געהאלטען א בעגרי־סונגס־רעדע, ווי י.ט.א. האט שוין טעלעגראפיש מיטגעטיילט, דער דירעקטאר פון אינטערנאציאנא־לען ארבייטס־ביורא ביים פעלקער־בונד אלבערט טהאמא. אין זיין רעדע האט אלבערט טהאמא ערקלערט:

איך בין טיף געריהרט פון דער אויפנאהמע, וועלכע איהר האט מיר צוגעגרייט. איך האב אייך שוין אין דעם ערשטען קאנגרעס־טאג צוגעשיקט דורך מיין פריינד און מישארבייטער ה' וויווער א בעגריסונג. אבער שוין דריי אדער פיר מאל האב איך געוואלט פערזענליך קומען צום קאנגרעס. לייד־דער איז עס מיר ביז איצט נישט מעגליך געווען, און דעריבער טוה איך עס היינט. איך קום נישט, כדי אייך צו ברענגען א באנאלען גרוס, נאר כדי צוזאמען זיין מיט אייך אלס אייער פריינד.

ווי ווייט זענען די פערשוואונדענע טעג, ווען איי ר בעוועגונג האט געמאכט די ערשטע שריט צו דער פערווירקליכונג. איך דערמאן מיך אונזער ערשטע בעריהרונג. עס איז געווען אין באזל. די פראנצויזישע רעגירונג האט דארט געווילט אין איך בין געווען גענעראל־סעקרעטאר פון ארבייטס־מיניסטעריום. צווישען א מענגע בעזוכער איז דאן צו מיר געקומען ה' רוטענבערג (וועלכער איך האב געקענט פון די רעוואלוציאנער - אינטערנאציאנאלע קאמפען פון פאר דער מלחמה) און האט געפאדערט פראנקרייך'ס הילף פאר דער בעפרייאונג פון יודי־שען פאלק און פאר דער פערווירקליכונג פון ציו־ניסטישען אידעאל. אין די דאזיגע טעג פון אונ־זערע שווערסטע זארגען, פון אונזער כמעט פער־צווייפעלטער לאגע האט דאס דאזיגע „פראנקרייך מוז העלפען" געקלונגען עטוואס מעסיאניסטיש, עטוואס פאראדאקסאל. אבער ווען דער קריג האט זיך דערנעהנסערט צום סוף, האט זיך פאר אונז אין דער גאנצער קלארקייט קריסטאליזירט זיין זין: עס מוז קומען די בעפרייאונג פון אלע אונטער־דריקטע. אונזער פראנקרייך, דאס גרויסמוטיגע און אלטרואיסטישע פראנקרייך, שיינט מאנכמאל נישט צו פערשטעהען אלע זיינע פליכטען, שיינט מאנכ־מאל צו שלאפען, אבער פראנקרייך געפינט זיך ווי־דער און דעריבער קום איך אהער, כדי מיט אייך אפציפרישען מיינע זכרונות.

דערמאנט איהר זיך דאס קליינע ביורא אין דער רי דע ל'אזניווערסיטע, וואו עס האבען זיך געטראפען די פערטרעטער אז פארקעמפער פון אלע אונטערדריקטע פעלקער, און די דאזיגע ערי־נערונג זאל אייך, פגיקט ווי מיין בעזוך אין סאמע מיטען פון אייערע שווערינקייטען און דאגות, אויפ־מע קזאם מאכען, אז אלע מענשען מיט הארץ און געוויסען זענען א"ך גרייט צו העלפען.

אייער קאנגרעס איז אפש" דאס גרעסטע, שטענטע אין פארנעמסטע פון דעם, וואס עס איז בכלל דא אין דער נאציאנאלער בעוועגונג אויף דער וועלט. מיין לאנד איז געווען אין דער וועלט געשיכטע דער פערטרעטער פון נאציאנאלען גע־דאנק. אייער בעוועגונג האט אויף א גרויסארטיגען אופן בעוויזען די אויסוויקלונג פון דער נאציאנא־לע אידעע. בעת די פיהרער אין דיפלאמאטען פון אנדערע פעלקער האבען זיך געקווענקעלט, האט איהר געהאט מוט צו שאפען א נייעם בעגריף פון דער נאציאנאליטעט, דער דאזיגער קאנגרעס, צו־זאמענגעזעצט פון אנגעהערינע פון אלע נאציעס - און דאך איין נאציע איז דער סימבאל פון דעם דאזיגען נייעם בעגריף.

איך בין א הער געקומען, כדי צו שליסען מיט אייך קאנשאפט, נישט בלויז אין נעדאנק, נאר אויך, אזוי צו זאגען, אין פלייש און בלוט, איך וויל אייך נישט חנפענען, אבער איך מוז זא־גען, אז איך, אנ'אלטער פאוילאמענטארער, האב דא איבערגעלעבט מיין פרייד, וואס פאר א זאנדערבא־רע פערזאמלונג! די דאזיגע ליידענשאפטליכקייט, די אפענקייט, זאגאר די געגענזייטיגע ריקזיכטפלא־זיקייט און דערביי דאך די דאזיגע צוריקגעהאל־טענקייט און טיפע עמפינדונג פאר דעם נעמיינזא־מען אידעאל, וועלכען אלע דינען! איך בעגריס אייך!

אפשר וועט עס אויך זיין ערלויבט. אייער אל־טען פריינד צו געבען אייך אנ'עצה. איך וויל נישט און קען נישט נעמען א שטעלונג צו אייערע פראב־לעמען. אבער, אלס מיטגליד פון אינטערנאציאנא־לע אינסטיטוציעס און אלס מאן, וואס זעהט זיין לעבענס־אידעאל אין דער פערווירקליכונג פון נא־ציאנאלען גראנאק אין אינטערנאציאנאלער סאלידא־ריטעט, בעט איך אייך, תמיד צו טראגען אין האר־צען דעם גדאנק: אין אונזער היינטיגער צייט איז נישטא קיין שום לעבעדיגע נאציאנאלע פאליטיק אהן דער אידעע פון גערעכטיגקייט און שלום.

דער גורל געפינט זיין וועג. איהר געהט אייער וועג דורך אלע קאמפען, דורך אלע שווערינקייטען מיט דעם זיכערן קיק אויף דער פערווירקליכונג פון אייער אידעאל אין פרידען און גערעכטיגקייט. (שטורמישער ביפאל. די דעלעגאטען שטעהן אויף פון די שטולען).

Prywatne POGOTOWIE LEKARSKIE
ZIELONA 6.
Telefon 12-333
tel. 12-333
tel. 12-333
ערמיילט דרינגענדע ערצטליכע הילף אין אלע פלוצימדיגע פארפאלען צו יעדער צייט
בייטאג און ביינאכט ווי אויך אין אלע אקושעריע און גינעקאלאגישע הילף.

מאשי'ז־לעכער
ווערען אנגענומען אויסצייניען ביי
ג. נאדרמאן, שרודמיסקא 8

דער „פוילישער שטערן"

(32)

סענסאציאנעלער ראמאן פון דעם וועלט־קריג

האר'ן האט זיך אויסגעזיצן, אז ערגיץ ווייט האט א געשריי געטון א קרוי, און אז עפעס מענער האבען שטארק געפילדערט.

דער קאפ האט איהם מוראדיג ווי געטון, און ער איז איהם געווען אזוי בלייאיג שווער, אז ער האט מיט איהם נישט געקאנט א קעהר טון.

אין משך פון עטליכע מינוט האבען זיך גע־הערט היסטערישע געוויינען...

ער איז אבער געווען אזוי מיד און אויסגע־שעפט, אז די געוויינען האבען איהם נישט געריהרט.

לסוף האט ער מיט גרויס אנשטרענגונג און מיה אויפגעהויבען די ווימפערן און געעפענט די אויגען.

האריס בליק האט זיך תמ'עוואטע אפגעשטעלט אויף עפעס א זעהר גרויסען מענשליכען פנים וואס האט זיך איבער איהם איינגעבויגען.

פנים בלעגהען ליכט ביי דעם מענשען אין שאנד, האבען יזעה געטון די אויגען.

— — — —

קלעפסידרעס

צו זעהר ביליגע פרייזען
נעהמט אז די דרוקערייי פון
„נייעם פאלקסבלאט"
פיעטריקאווער 21, טעל. 224-71
די קלעפסידרעס ווערען אין משך פון 1 שעה פערטיג
און אויסגעסלעבט איבער דער שטאט.

DR. MED.
Haltrecht
ספעצ.-ארצט פאר הויט
און געשלעכטס-קראנקה.,
נעמט אן פון 1 ביז 3 נאכם.
און פון 6 ביז 8.30, אויך
מיטוואך פון 9 ביז 12 בימאג.
פיעטריקאווער 10
פאר אינבעמיטעלטע
לעטשניצע-פרייזען.

Dr. med.
W. Eychner
נינעקאלאג-אקושער
זגערזשער 11
טעלעפאן 134-72
נעמט אן פון 2-3 נאכם.
און פון 7½-9 אוועגד.

קייא-טעאטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26
היינט און ווייטערע טעג!
פרעכטיגער דאפעל-פראגראם!
„שפאנישע נעכט"
וואונדערשעהנע דראמע. — אין די הויפט-ראלען:
Aleksander D'ARCY, Margueritte ALLAN
„לעבענס-קארוזעלע"
פילם, געשאפען אויפ'ן גרונד פון דער ערצעהלונג
פון Irena Zarzycka אין די הויפט-ראלען:
IZA NORSKA i HARRY CORT
אכטונג, זומער-פעזאן! אנהויב פון די סעאנסען: אין
געוו. טעג 5.30 נאכם. שבת, זונטאג 3 א זייגער בייטאג
דער זאל ווערט מעכאניש ווענטילירט

LOMBARD
LICYTACJA

Warszawskie Akcyjne Towarzystwo Pożyczkowe na Zastaw Ruchomości Oddział w Łodzi, ul. Zachodnia Nr. 31, zawiadamia, że **dn. 20, 21, 22, 23 Lipca 1931** i dni następnych sprzedawane będą przez licytację zastawy nieprolongowane we właściwym czasie.

Procenty należy wpłacać **PRZED dn. 17 LIPCA 1931**, gdyż po tym terminie zastawcy dopłacą koszta probiernimpańswowej za cechowanie prób i za ogłoszenie.

Wykaz Nr.Nr. zastawów, podlegających sprzedaży, ogłoszony będzie w „Kurjerze Łódzkim" i wywieszony w biurze, ul. Zachodnia Nr. 31. 3771

יעדער איינציגער
האט זיך אי-בערצייגט,
מעבעל
אז פאר
דיוואנעס, פעלצען, נייה-מעשינען, גארדעראבען אז"וו
צאהלט די העכסטע פרייזען
א. ווייצמאן שענקעוויטש 23
טעלעפאן 191-00.
ביי מיר איז שטענדיג פערשידען געגוצט
מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שווערע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8-11 און פון 5-9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9-1 פארם
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

ז'כערע הילף און א רפואה
אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און
אהן בלוט-פערגיפטונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר
מענער ווייבער און קינדער, פערשידענע קאליקעס
אין גוף פאר הויקערס און פיס
פערלאזט אייך נישט, ווייל
דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס
שווי ווי א מענשען-קאפ, אדער שווי
ווי א וואסער-קאן און עס פעלט שריין
אין דעם פוס און דער קראנקער איז
אין א גרויסע סכנה דורך פערדרייען
די קישקעס ווערט ער בראנדיג און
שפערבליך. ספעציעל גוטע הילף
באנדזשען אויסגעצאטענע גוט דורך
גרויסע פראפעסאר'ען מיט מיינע בע-
האנדלונג און פון דעם פראפעסאר
דשקטאר בראכורשוינג בעזוטען וויכטיג דעם שווערסטן און געפעהרליכסטן
בריך. אויך פאר הויקערס לעמגנען מיט הייל-גערסעטן און אפארשען פאר
פערקרומטע פוס און פלאט-פוס ספעציעל אטלאנען אין די שיך. קינסטליכע
גוטענע פיס און הענד, גוטענע זאקען פאר די גרעסטע קראנקע ארטען.
עמפפאנגט פון 9 ביז 1 בימאג און פון 3 ביז 7 אין אוטאנד.
ארטאפעדישע אנשטאלט
Specialist J. RAPAPORT Ortoped
von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.
בעמערקונג: דעם פערזטנליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונ-
בעדינגט נויטיג. דיפעמען האבען אויסגעשטעלט פעלגענדע אונטערזו-
מעסס-פראפעסארען: פר"פ. ד"ר בארנאמש, פראפ. דר. י. מא-
רישלער, פראפ. ד"ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך שווערע.
מיר נעהמען אויך אן טערזובקעטע פון דער קרשנקען-קאסע.
דאנקזאגונג.
דעם ה. ספעציאליסט ". ראפאפארט, וואוינהאפט אין לאדז,
וואלטשאנסקע 10 דריק איך אויס מיין דאנקבארקייט פאר אנגעשלאגען מיר
די זעהר שווערע בריך-רופטור אנ'ערד 25 יאהר האב איך געליטען פון
שפאנדיגע וועהטאג-שמערצען און הייסע, א דאנקדעס גרויסען ספעציאליסט
בי' איך פריי פון לעדען און געהיל צו דער ארבייט. דערפיר דריק איך
אויס איהם מיין תודה-ציגסטע דאנקבארקייט.
Tema Rozenblum.

LICYTACJA

Warszawskie Akcyjne Towarzystwo Pożyczkowe na Zastaw Ruchomości Oddział w Łodzi, ul. Zachodnia Nr. 31, zawiadamia, że **dn. 20, 21, 22, 23 Lipca 1931** i dni następnych sprzedawane będą przez licytację zastawy nieprolongowane we właściwym czasie.

Procenty należy wpłacać **PRZED dn. 17 LIPCA 1931**, gdyż po tym terminie zastawcy dopłacą koszta probiernimpańswowej za cechowanie prób i za ogłoszenie.

Wykaz Nr.Nr. zastawów, podlegających sprzedaży, ogłoszony będzie w „Kurjerze Łódzkim" i wywieszony w biurze, ul. Zachodnia Nr. 31. 3771

PROSZEK OD BÓLU GŁOWY DLA DOROSŁYCH
z.f. „KOWALSKINA"
USUWA NAJSILNIEJSZE BÓLE GŁOWY
A.K.
FABRYKA CHEMICZNO-FARMACEUTYCZNA „AP. KOWALSKI" WARSZAWA.

אויטאנאנישע שוויימונגען
מעטאל-בעארבייטונגען
שלאסעריי-ארבייטען
מאשינען-טיילען
פיהרט אויס ביליג
J. REDER, Łódź
קאנסטאנטינער 11/13
(רוג זאכאדניא)

א פאטאגראפישער
אנשטאלט
ביליג איבערצונעבען
צוליב אברייזע.
טשענסטאכאוו,
אגראדאווא 21, פאטאגר.

ס'ווערט געזוכט
קוואליפיצירטע
האנד-נייערינס
אין מיטנייהערינס צו דא-
מען-מאנטען. צו ווענדען
זיך אויף פולנאצנא 31
וואוינונג 7. 3778

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
רעגטגען-איינסטיטוט
און ערצליך-דענטיסטישער קאבינעט
זגערזשער 17, טעל. 116-33
ד"ר גאלדשטיין-פאלאק אויגען-קראנקה.
פון 1-2
ד"ר ווייגבערג אינערן, הערץ און לונגען
פון 1-2 און פון 6-7
ד"ר יוסטמאן נערווען-קראנקה. פון 12-2
ד"ר סטופעל רענטגען פון 12-2 און 4-6
ד"ר פאפיערני פרויען- און געבוירט-הילף
פון 1-11½
ד"ר מאנטאר כירורגישע קראנקה. פון 5-6
ד"ר ראקאווסקי נאז, האלז און אויערען-קר.
פון 10-11, 2-3 און פון 6-7
ד"ר ראזענצווייג קינדער-קראנקהייטען
פון 11-12 און פון 4-5
ד"ר רוזשאנער הויט- און געשלעכטס-קר.
פון 1-2
נ. ראזעס צאהן-ארצט פון 9-1
א. גראדזענטשיק צאהן-ארצט פון 3-7
צאהן-טוגרהיילונג, בעלעכטונגען, קראנען, טאסטען
א.א.ה. ביי דער לעטשניצע איז געעפענט נעטארען
א רענטגען-אינסטיטוט. — הילדונג פון הויט-
קראנקהייט פון קאפ (פארך) מיט רענטגען-שטראלען,
פאר בעשטראלונג און דורכלייכטונג, קוטשרין-לאמפען,
דיאטערמיע, עלעקטריזאציע
אלע מעגליכע אנאליזען.
אינסטרומענטען נעמען שארלאך (שקארלאטין).
די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.
וויזיטען איז שטאט.

Zagubiłam kwit inkasowy wyd. przez Bank T-wo Sp. Zarobkowych Łódź za Nr. 118757 na 200 zł Kwit unieważniam.
F. Landau.

דער בופעט
אין קינא „ארא" איז
צו פערמיטען.
צו ערפאהרען קאנסטאג-
טינער 38, ביי בוימגארטען

DR. MED.
L. Pikielny
אוראלאג
ספעציאל-ארצט פאר נירן, בלאז און אויערן-קראנקה.
NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעהמט אן פון 4-7 אוועגד.

Dr. MED. **H. LUBICZ**
ספ. פאר הויט, ווענערישע און
געשלעכטס-קראנק.
צענטראל-ארצט 7 (פריהער 43), טעל. 13-142
עמפפאנגס-שעה'ן 8-10, 12-2, און 5-8, זונטאג
און יו"ט 9-1, פאר דאמען בעזונדערער וואַרטע-זאל.

צו פערקויפען
אדער צו פערמיטען
פערשידענע לאגערן
אין צענטער שטאט. צו ער-
פאהרן ביי מ. שטערן-
פעלד, קילינסקיעגא 23
טעגליך פון 2-3 נאכם.

ענטשולדיגונג.
דערמיט ענטשולדיג איך
זיך פאר דעם שאכער-
מעראיין, אלטשטאט 10
פאר מיין נישט טאקטישער
האנדלונג און דערקלער,
אז אזוינס וועט מעהר ניט
פארקומען. מיט אכטונג
הענטכאוויטש.

„SANATO"
ביזורגיש-ווענערין-אנשטאלט
אגראדאווא 10, טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאס
גינעקאלאגיש-ווענערין-אבטיילונג
ד"ר מעד. ש. אייגער, ד"ר מעד. י. בוים, ד"ר מעד
רייטלער-סוריאנסקא ד"ר מעד. וו. אייכנער
פרייז פון א געבורט
אין 2-טען קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.
אויסזיכט איבערן קינד ד"ר מעד. י. פאלאסאוו
כירורגישע אפטיילונג פון ד"ר מעד. מ. קאנטאר
עמפפאנגס-שעה'ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.
אויגען-אפטיילונג פון ד"ר מעד. י. קראוש
עמפפאנגס-שעה'ן פון 11 ביז 12 נאכמיטאג.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקה.
און מענער-שווערע אנשליזען פון בלוט
און אויסשלאג אויף סיפיליס אזן טריפער.
קאנסטיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-
לאגישע און נערוועז-קראנקהייטען.
קוואריץ-לאמפ. עלעקטרישער
הייל-קאבינעט ראסמעטיק.
-- טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוועגד. --
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכם.
נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
- בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. -
וויזיט 3 זל.

Dr. med.
M. Rsoenthal
ספעציאליסט פאר אקושעריע און פרויען-קראנקה.
(קאנסטאנטינער) 11-go Listopada 19
טעלעפ. 223-34
אנהעב אן אין דער הייס פון 4 ביז 7 אוועגד און לעמש-
דיג „פאמאן" ליסאנאוסקיעגא 1 (אלעקסאנדערער-גאס)
פון 1-2 נאכמיטאג.

Dr. Z. Rakowski
פאר אויגען-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקהייטען
9 קאנסטאנטינער 9 טעלעפאן 127-81
שפרעכשטונדען פון 12-2 און פון 5-7. נעמט אויך אן
אין לעמשניצע זגערזשער 17 פון 10-11 און פון 5-3

אבאונאמענטס-פריין: אין לאדז — 5 זל. בחודש מיט אפטראגען בהיים אויף דער פראוינץ 6 זל.
בחודש אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר'ן אינזאלט און טערמינען די אנגענטן איז דער פערלאנגנישט טערמינטארעלע
די אדמיניסטראציע אז אמען בייטאג און בייגאכט.

אנזאגען-פריין: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער דייט 8 שפאלטען
אויף טעקסט—40 . . . . . 4 . . . . . 60—
פאר שטאלטער-שריפט נאך'ן טעקסט—12 . . . . . 8 . . . . . 18—
אויסער דער שטאט 50 פראצ. פייערער. אויסל. 100 פראצ. פייערער. טעלעגראמען—10 גר. בחודש

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg.
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman